

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ

на доц. д-р Пресияна Ненкова

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (публични финанси)”, обнародван в ДВ бр. 60, 29 юли 2022г.

Хабилитационен труд – монография

➤ Ненкова, П. Фискална децентрализация в България – вертикално несъответствие и хоризонтални различия. София: Издателски комплекс – УНСС, 2021. (279 страници). ISBN: 978-619-232-474-2.

Резюме

През последните две десетилетия на миналия век в голяма част от държавите по света – както унитарни, така и федерални, развиващи се и развити икономики, се предприемат реформи, насочени към прехвърляне на по-големи разходни отговорности и повече приходни правомощия към по-ниските нива на управление. Реформи в посока на фискална децентрализация протичат и в страните от Централна и Източна Европа, където промяната в начина, по който са организирани и функционират публичните финанси е един от важните компоненти на прехода. Очакванията от децентрализацията на публичните финанси са свързани основно с увеличаване на способността на публичния сектор като цяло да отговори на търсенето на населението и да насочи ресурсите към производството и доставянето на такива услуги, които съответстват на обществените предпочитания. Фискалната децентрализация се обосновава също така с възможността за намаляване на размера на публичния сектор и ускоряване на икономическия растеж, въпреки че по тези въпроси няма нито теоретичен, нито емпиричен консенсус. Децентрализирането на публичните финанси обаче не винаги води до реализиране на очакваните ползи – в зависимост от начина, по който се проектира и осъществява процеса на децентрализация, и по който се конструират финансовите взаимоотношения между нивата на управление понякога се стига до нежелани и неочаквани резултати, или се пораждат специфични проблеми.

Целта на монографичния труд е да се проучи българския опит в провеждането на фискална децентрализация, да се открият положителните аспекти и да се идентифицират проблемите на финансовата организация на вертикалния публичен сектор. Акценти в изследването са възможностите за стесняване на резултатното несъответствие в разпределението на разходни отговорности и

финансови ресурси между нивата на управление, и на финансовите различия между местните териториални единици.

Монографията е структурирана в увод, три глави и заключение. Ролята на първа глава е да представи по-широкия научен контекст на анализа и да направи критичен обзор на литературата, която осигурява методологичната основа за изследване на резултатите от процеса на децентрализиране на публичните финанси. Изложението започва с очертаване на условията и предпоставките за реализиране на очакваните ползи, и предизвикателствата пред процеса на децентрализация. Формираните през годините първо и второ поколение теоретични постановки на фискалния федерализъм са подложени на сравнителен анализ от гледна точка на техния подход към децентрализацията на публичните финанси. Систематизирани са причините за възникването и вредните последици, свързани със значителното превишение на степента на разходна над степента на приходна децентрализация и големите финансови различия между местните териториални единици, и е направен преглед на предлаганите от теорията и прилаганите в практиката подходи за въздействие върху тях.

Втора глава на монографията съдържа анализ на резултатите от децентрализирането на публичните финанси в България в периода 2003 – 2019г. Задачата на изследването в тази глава е да се представят последициите и ефектите от предприети или не предприети действия в посока на децентрализация. Разгледани са различните аспекти на приложената конструкция на фискалната децентрализация у нас, обособени са определящите я фактори и е представена детайлна картина на средата, в която се пораждат фискалните неравновесия във вертикалния публичен сектор на българската икономика.

В третата обособена глава на монографията се изследват състоянието на фискалните дисбаланси и възможностите за въздействие върху тях. За измерване на вертикалното несъответствие в разпределението на разходни отговорности и финансови ресурси между нивата на управление се използват три коефициента, при изчисляването на които се отчита значението на различни категории приходи и разходи в местните бюджети. Първият измерва тежестта на общинските приходи с изключение на собствените такива – местни данъци, такси и др., във финансирането на разходите, осъществявани на местно ниво. Вторият показател отчита в допълнение и общата сума на изравнителната субсидия, доколкото тя е единствената форма на държавен трансфер, предоставян на общините в България, който е с общ характер и средствата от който нямат целево предназначение. Третият коефициент също измерва степента, в която общинските разходи не могат да бъдат покрити със собствени средства, но за разлика от първият коефициент в знаменателя в допълнение се включват и осъществените от общините разходи, финансирани със средства по европейски програми. Направената оценка на вертикалната „фискална дупка“ е допълнена с регресионен анализ, резултатите от който показват, че нарастването в степента на приходна децентрализация генерира неколккратно по-голям благоприятен ефект върху вертикалното несъответствие в посока на неговото стесняване, отколкото намалението в

степената на разходна децентрализация, което оказва много по-ограничено въздействие. Ефектът от измененията в отношението между приходите и разходите по КФП е най-слаб.

Трета глава продължава с идентифициране на приходоизточниците, които водят до най-големи различия между общините по отношение на собствените им приходи, а така установените резултати се използват в следващата част на изследването, в която се измерва преразпределителния ефект на общата изравнителна субсидия и се търси отговор на въпроса доколко изравнителните формули са конструирани по начин, който отразява както съществуването на такива приходоизточници, така и тяхната роля при формиране на финансовите различия на местно ниво. Анализът на хоризонталния фискален дисбаланс в България завършва с оценка на въздействието на фискалната децентрализация върху финансовите различия на местно ниво, т.е. дали децентрализирането на публичните финанси води до намаляване или увеличаване на хоризонталните фискални диспропорции. Резултатите от изследването показват, че между начина на разпределяне на отговорностите по доставяне на публични блага между нивата на управление в България и еволюцията на хоризонталния дисбаланс не може да бъде открита зависимост, както и че начинът по който се финансират общинските разходи (т.е. каква е тежестта на собствените приходи във финансирането на разходните отговорности на местно ниво) няма връзка с измененията в хоризонталния дисбаланс. В същото време фискалната децентрализация, в частност предоставената данъчна автономия на местните власти оказва положително въздействие върху равнището на междуобщинските различия в посока на тяхното стесняване.

В следващата част на трета глава се оценява преразпределителния ефект на прилаганите изравнителни формули у нас от 2007г. до 2019г. включително, чрез измерване на степента, в която изравнителната субсидия редуцира първоначалното неравенство между общините по отношение на собствените приходи на един жител. Резултатите от анализа, осъществен в тази част показват положително въздействие на субсидията в посока на стесняване на различията между общините, но и наличието на определени слабости и недостатъци в начина на нейното конструиране като обща сума и механизъм за разпределяне между общините. В последната част на главата се систематизират възможностите за стесняване на дисбалансите във вертикалния публичен сектор в България, съответно за преосмисляне и преформулиране на политиката на фискална децентрализация в страната.

Студии

---

1. Студии, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus или Web of Science)

➤ Mihaylova-Borisova, G., Nenkova, P. Dea Efficiency Approach in Comparing Macroeconomic Performance of EU and Balkan Countries. *Economic studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 2021, Volume 30, Issue 6, pp. 42-62. ISSN: 0205-3292.

Резюме

През последните две десетилетия се наблюдава проявлението на различни по характер кризи - финансови, икономически, дори и здравни, които оказват значително негативно влияние върху икономическото развитие на страните в световен мащаб. Това поставя фокуса на вниманието върху ролята на публичните разходи както за възстановяване на икономиките, така и за постигането на крайните цели на икономическата политика като ценова стабилност, висок икономически растеж и ниска безработица. Въпреки потенциала на фискалната политика да въздейства върху икономическото развитие, по-активното използване на публичните разходи, съответно тяхното нарастване не винаги води до повишаване на благосъстоянието и до по-добро макроикономическо представяне на страните. Настоящата студия оценява ефективността на публичните разходи в страните от Европейския съюз и страните от Балканския регион за периода 2004 – 2019 година, и прави сравнителен анализ на така обособените две групи. За изчисляване на техническата ефективност се прилага непараметричния метод Data Envelopment Analysis при използване на един входящ ресурс – публични разходи като % от БВП и няколко макроикономически показателя като изходящи продукти. Тези макроикономически показатели от една страна характеризират макроикономическото представяне, а от друга – представляват основни крайни цели на фискалната политика. Студията е структурирана в пет части. В първата въвеждаща част се формулират две хипотези: 1). ефективността на публичните разходи намалява в годините на кризата, поради значителния обем финансови ресурси, насочени към възстановяването на икономиките и 2). страните с по-голям публичен сектор, измерен чрез дела на публичните разходи от БВП са с по-ниска ефективност в сравнение със страните с по-малък дял на публични разходи от БВП. Втората част съдържа подробен преглед на изследванията в областта на ефективността на публичните разходи и публичния сектор. Следващата част представя използваната методология за целите на изчисляването на техническата ефективност на страните, включени в изследването. В четвъртата част са анализирани получените резултати, а в последната са представени основните изводи. Резултатите показват следното: 1). страните от Балканския регион имат по-ниска средна ефективност; 2). по време на кризисните години се отчита намаляване на ефективността и в двете групи проучвани страни (страните от Балканския регион и страните от ЕС) и по-големи различия в макроикономическото представяне и 3). страните с по-голям публичен

сектор, измерен с дела на публичните разходи от БВП са по-неефективни от други, с по-малък публичен сектор, съответно по-ниски равнища на публични разходи.

2.Студии, публикувани в научни списания или редактирани колективни томове, индексирани в други международни бази данни с научна информация

➤ **Ненкова, П. Измерения на неравенството в разпределението на дохода в страните от Балканския регион. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС. София: Издателски комплекс – УНСС, 2022, стр.64-85. ISBN: 978-619-232-591-6.**

Резюме

Нарастването на неравенството в разпределението на дохода е световен проблем, който изостря публичния интерес и поставя на дискусия както причините за тази тенденция, датираща от няколко десетилетия, така и възможностите за редуциране на неравенството. Фокус на настоящата разработка е неравенството на Балканите и неговото развитие в периода 2012 – 2019г. Двата въпроса, на които се търси отговор в изследването са : 1). каква е сравнителната позиция на региона спрямо други европейски страни по степен на неравенство в разпределението на дохода и 2). кои фактори допринасят за неравенството в балканските страни. Анализът обхваща девет държави, изцяло или отчасти разположени на Балканския полуостров - Хърватия, Северна Македония, Сърбия, Румъния, България, Турция, Черна Гора, Косово и Албания. Изследването започва с проследяване на изменението в степента на неравенство в балканските страни в периода 2012 – 2019г. и сравнение с останалите европейски страни, членове на ЕС. Въпреки, че съществуват вариации между балканските страни, регионът може да бъде определен като такъв с най-висока степен на доходно неравенство в Европа. В следващата част на студията се анализират някои от причините за неравенството в разпределението на дохода в страните от Балканския регион. Акцентът на анализа е поставен върху ролята на фискалните инструменти – данъци и социални трансфери за намаляване на неравенството, и техния директен преразпределителен ефект. Резултатите от изследването показват, че неравенството в разпределението на дохода в по-голямата част от разгледаните балкански страни е отражение на неуспеха на техните данъчни и социални системи да изпълняват присъщата им преразпределителна функция.

➤ **Nenkova, P., Popova, N., Metalova, D. Public Finances on the Balkan Peninsula – A Comparative Study of Twelve Countries. Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2021, vol.3(1), pp.12-30 (34 стандартни страници). ISSN: 2603-5324 (online).**

Резюме

През последните три десетилетия балканските страни търпят множество трансформации – от промяна в начина на политическо и стопанско управление в някои от тях и бурни първи години на преход до стабилизиране и ускоряване на

икономическото развитие, кризисни и следкризисни периоди, като определени държави преминават не само през тежки икономически, но и политически, в т. ч. военни сътресения. Това поставя сериозни предизвикателства пред провежданата в тях фискална политика, доколкото всички тези процеси засягат както пряко, така и индиректно публичния сектор и неговото управление. След период на интензивен икономически растеж до 2008 година, който оказва положително въздействие върху публичните приходи и разходи, балканските страни, също както и другите европейски страни, преминават през период на забавяне на икономическата активност. Намалващите приходи и нарастващите разходи от своя страна рефлектират в сериозно увеличаване на държавния дълг в някои балкански страни. Въпреки последващото възстановяване на публичните финанси, управлението на публичния сектор в страните от Балканския регион отново се изправя пред предизвикателства, едно от които са фискалните рискове за икономиките, вследствие от пандемията COVID-19. Настоящата студия цели да направи сравнителен преглед на публичните финанси в 12 страни от Балканския регион, а именно България, Румъния, Словения, Хърватия, Гърция, Сърбия, Северна Македония, Косово, Албания, Босна и Херцеговина, Черна гора и Турция в периода 2004 – 2018 г. С оглед постигане на така формулираната цел студията е структурирана по следния начин: 1. първа част, която разглежда публичните приходи, 2. втора част, анализираща публичните разходи и 3. трета част, която се занимава с бюджетното салдо.

➤ **Ненкова, П. Данъчна децентрализация – подходи за вертикално структуриране на данъчните постъпления в публичния сектор. Научни трудове на УНСС, 2021 (5), стр.65-92. ISSN: 0861-9344 (print), ISSN: 2534-8957 (online).**

Резюме

В бюджетите на местно ниво постъпват приходи от различни данъци, като възможностите на местните власти да въздействат върху обема на така акумулираните ресурси варират значително. Основна задача на всеки един от подходите за вертикално структуриране на данъчните постъпления в публичния сектор е да осигури адекватно ниво на финансиране на местните публични дейности. В същото време дизайнът на местната данъчна автономия е определящ за избора на политики на местно ниво и вземаните от местните власти фискални и икономически решения. Целта на настоящето изследване е: първо, чрез сравнителен анализ да се открият предимствата и недостатъците на трите форми на данъчна децентрализация – налагани на местно ниво данъци, споделяне на данъчна база и споделяне на данъчни приходи и второ, чрез проучване на международния опит и вертикалните данъчни структури в страните от ОИСР да се установи в каква степен практиката следва конвенционалните принципи за данъчна децентрализация. Резултатите от проведеното изследване, което ползва данни от OECD Fiscal Decentralization Database показват, че най-широко прилаганата форма на данъчна децентрализация е тази, при която на местните власти се предоставя възможност да определят данъчните ставки при

самостоятелно ползване или споделяне на данъчна база с други управленски равнища. Въпреки, че споделянето на данъчни приходи като алтернатива на субсидиите представлява атрактивна опция за финансиране на местните публични дейности, неговата роля е значително по-ограничена.

3. Студии, публикувани в редактирани колективни томове

- **Ненкова, П. Финансиране на инвестициите на местно ниво в България – състояние и проблеми. Четвърти годишник на Висше училище Колеж по икономика и администрация. Пловдив: УИ "Паисий Хилендарски", 2007, стр.111-138. ISSN: 1313-8472.**

Резюме

Студията анализира състоянието и проблемите във финансирането на инвестициите на местно ниво в България в периода 1998 – 2006г. В тази връзка са изведени причините за ниските равнища на общинските капиталовложения до 2002г. и факторите, оказващи положително въздействие върху обема на общинските инвестиции след това. В рамките на студията акцентът е поставен върху целевата субсидия за капиталови разходи, която държавата предоставя на общините и нейните характеристики, както и върху ролята ѝ при финансиране на общинските инвестиции. Представени са добри практики и решения в други държави при конструиране на този тип трансфери като начин на определяне на общия пул от средства и критерии за разпределянето им, и са разгледани особеностите на два варианта за разпределяне на общата сума на субсидията – чрез формула или на базата на предложени и одобрени общински инвестиционни проекти. Формулирани са насоки за промени в системата за финансиране на общинските инвестиции в България, чрез които да се преодолеят съществуващите проблеми и които също така да осигурят адекватни приходи с инвестиционна насоченост на местно ниво. Тези промени се отнасят не само до начина на конструиране на субсидията за капиталови разходи, но и до по-широкото използване на такси, чрез които да се възстановяват разходите за конкретни инвестиционни обекти и създаване на условия за подобряване на достъпа на българските общини до капиталовите пазари.

Статии и доклади

---

1. Статии, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus или Web of Science)

- **Nenkova, P. Fiscal Decentralization and Local Finance Reforms in Bulgaria: A Review of Ten Years' Experience. Mediterranean Journal of Social Sciences, 2014, Volume 5, Issue 23, pp.342-352. ISSN: 2039-9340 (print), ISSN: 2039-2117 (online).**

Резюме

Първите плахи опити за разпределяне на отговорности и финансови ресурси във вертикалния публичния сектор в България, предприети през 90-те години на миналия век не са в състояние да променят неговия централизиран характер. Едва

след приемането на Концепция за фискална децентрализация и Програма за нейното изпълнение през 2002г. започват да се осъществяват редица ключови реформи, насочени към определяне на разходните отговорности на местните власти и начина на тяхното финансиране, увеличаване на приходните правомощия на местните власти, чрез предоставянето на право на общините да определят размерите на местните такси, както и да решават самостоятелно какви други услуги да предоставят срещу заплащане на местното население, и въвеждане на нова система на държавни трансфери за местните териториални единици. Целенасочените усилия за създаване на децентрализирана система на публичните финанси имат за резултат видимо подобряване на финансовата обезпеченост на общините, въпреки че предоставянето на данъчна автономия на местните власти се забавя във времето. В същото време са налице и редица други нерешени въпроси, които се анализират в настоящата статия заедно с промените в местната финансова система и финансовите взаимоотношения между нивата на управление в България, осъществени през първите 10 години след началото на реформите (2003-2012 г.).

2. Статии и доклади от конференции, публикувани в научни списания или редактирани колективни томовете, индексирани в други международни бази данни с научна информация

- **Nenkova, P., Kovachevich, M. The Balkan Countries Fiscal and Monetary Policy Effectiveness in the Context of the Mundell-Fleming Model. In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 78th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Aveiro, 24 – 25 February 2022. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ University of Aveiro, Portugal/ Faculty of Management, University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2022, pp. 141-149. ISSN: 1849-7535.**

Резюме

Икономическият растеж може да се стимулира чрез провеждането на два типа политика – експанзионистична фискална или експанзионистична парична политика. Според модела на Mundell-Fleming, в страните с фиксиран валутен курс влияние върху икономическия растеж оказва фискалната политика (основно чрез правителствените разходи), а в страните с плаващ валутен курс влияние оказва паричната политика (основно чрез растежа на паричното предлагане). Целта на настоящето изследване е да се провери чрез коинтеграционен в контекста на модела на Mundell-Fleming дали в балканските страни с режим на плаващ валутен курс се откроява дългосрочна връзка между паричния агрегат и икономическия растеж, т.е. дали е резултатна паричната политика и дали в страните с режим на фиксиран валутен курс е налице дългосрочна връзка между правителствените разходи и икономическия растеж, т.е. дали е резултатна фискалната политика. Анализът използва класификацията на IMF, Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions за периода 2004 – 2020, като страните се разделят на две групи според режима на валутен курс – с плаващ валутен курс през по-голяма част от периода (Албания, Сърбия до 2018г., Турция, Румъния до 2018г.,

Гърция, Словения, Черна гора и Косово), и с фиксиран валутен курс (България, Босна и Херцеговина, Хърватия, Северна Македония). В изследването се използват данни за показателите растеж на БВП (% , годишни данни), правителствени разходи (% от БВП), широки пари (паричен агрегат М3, %, годишен ръст/спад).

➤ **Nenkova, P. Assessing the 2019 Redesign of Bulgarian Fiscal Equalization System. Yearbook of UNWE, 2021, Issue 1, pp.161-174. ISSN: 1312-5486 (print), ISSN: 2534-8949 (online).**

Резюме

В много страни стесняването на хоризонталния фискален дисбаланс е важен въпрос на националната фискална политика. Големите фискални различия на местно ниво биха могли да доведат или до по-ниски равнища на доставяне публични услуги във фискално бедните региони, или до по-високи данъчни ставки за осигуряване на услуги на равнища, сходни с тези в по-богатите региони. От своя страна това би могло да попречи на усилията за намаляване на неравенството в разпределението на дохода между индивидите или пък да предизвика фискално неефективна миграция. Общата изравнителна субсидия за местни дейности е част от системата на държавните трансфери за общините в България от 2003г. и през годините изравнителната формула претърпява множество промени, последната от които е в сила от 2019г. В тази връзка разработката оценява и сравнява изравнителния ефект на формулите, прилагани през 2018г. и 2019г. по отношение на разходните потребности на общините. За целта е осъществен регресионен анализ с три факторни променливи, които представляват индикатори или показатели за разходни потребности на общините – брой деца до 5г., брой възрастни на и над 5г., и територия. Резултатите от анализа показват, че новият изравнителен механизъм, прилаган от 2019 г. е проектиран по-добре в сравнение с механизма, прилаган през 2018 г., и съответно успява да улови и да въздейства върху различията в разходните потребности на общините.

➤ **Nenkova, P., Kalcheva, D. Pandemic Crisis and Local Government Fiscal Health. Научни трудове на УНСС, 2021 (1), pp. 217-232. ISSN: 0861-9344 (print), ISSN: 2534-8957 (online).**

Резюме

Разпространението на COVID-19 поставя на изпитание не само централните правителства и здравните системи, но оказва влияние и върху финансовото състояние на местните териториални единици. Доколкото местните власти имат съществена роля при прилагане на противоепидемични мерки, общинските разходи нарастват, а необходимите за тяхното осъществяване финансови ресурси налагат допълнително бреме върху общинските бюджети и поставят в риск финансовото обезпечаване на основни общински услуги. Целта на настоящата статия е да се установи степента, в която пандемичната ситуация създава опасност за финансовото здраве на общините и представлява предпоставка за нарастване на броя на общините с финансови затруднения. В тази връзка е анализирана динамиката на общинските приходи и разходи в периода 2007 – 2019 г., като се

извеждат основните тенденции, които се наблюдават преди избухването на пандемията. Представени са резултатите от изпълнението на общинските бюджети към месец април 2020 г. и са сравнени с отчетните данни за същия период пред предходната година. Анализирани са основните фактори, които могат да доведат до увеличаване на общините с финансови затруднения, в т.ч. спад в събираемостта на постъпленията от местни данъци, увеличаване на общинския дълг, ръст на просрочените задължения и др. В допълнение е направено кратко представяне на мерките, които успешно се прилагат в някои европейски държави с цел смекчаване на финансовата тежест, която местните и регионални власти понасят във връзка с пандемията от COVID-19.

➤ **Ненкова, П., Михайлова-Борисова, Г. Измерване и анализ на техническата ефективност на българските общини – приложение на метода DEA (Data Envelopment Analysis). Икономически и социални алтернативи, 2021, брой 3, стр.5-17. ISSN: 1314-6556 (print), ISSN: 2534-8965 (online).**

Резюме

Осъществяваните от публичния сектор дейности – както на централно, така и на местно ниво, отклоняват значителна част от наличните в икономиката ресурси, а натискът върху всички нива на управление в публичния сектор за доставяне на повече и по-качествени публични услуги расте постоянно. Това налага преосмисляне на начина, по който се осигуряват и финансират публичните услуги, а усилията за подобряване на изпълнението чрез по-ефективно изразходване на ресурсите е от особена важност за местните нива на управление. От една страна, вследствие на световните тенденции на децентрализация, все повече разходни отговорности се прехвърлят към местния публичен сектор и той се превръща в основен доставчик на публични услуги. От друга страна, резултатите от изпълнението на местните власти са и един от факторите, определящи решението на индивиди и бизнес да напуснат една местна териториална единица и да изберат друга, която предлага по-добри услуги при по-ниски цени (по-ниска данъчна тежест), и съответно оказващи въздействие върху алокацията на ресурсите между местните териториални единици. Настоящото изследване има за цел да измери и анализира техническата ефективност на българските общини, прилагайки метода „Анализ чрез обвиване на данни“ (Data Envelopment Analysis). Резултатите от изчисленията на техническата ефективност на общините в България показват, че различията между местните териториални единици в начина на изразходване на ресурсите са съществени – техническата ефективност на общините варира от 0,27 до 1 през 2019г. и от 0,38 до 1 през 2020г., а като цяло управлението на местно ниво не използва ефективно около 25% от входящия ресурс. Средно за 2019г. и 2020г. 93% от всичките 265 общини работят неефективно. Повечето от общините – около 77,8% през 2019г. и 92,1% през 2020г. оперират при променлива възвръщаемост от мащаба, като 47,5% от общия брой на местните териториални единици през 2019г. и 62,6% от общия брой на местните териториални единици през 2020г. работят

при нарастваща възвръщаемост от мащаба, и това са основно малки общини (като брой население).

➤ **Metalova, D., Nenkova, P. Tax Revenue Structure and Its Components in Bulgaria: Where Does Tax Revenue Come From? Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2021, vol.3(2), pp.120-130. ISSN: 2603-5324 (online).**

Резюме

Публичният сектор осигурява необходимите ресурси за доставяне на публични услуги чрез комбинация от данъци, налагани върху индивидуалните и корпоративните доходи, върху потреблението и богатството, и социално-осигурителни плащания. Начинът на структуриране на данъчната система е един от определящите фактори за нейното въздействие върху растежа на икономиката и преразпределението на дохода в обществото. В този смисъл дизайнът на данъчната система като съвкупност от налагани данъци и тяхната организация представлява сериозно предизвикателство. Настоящата статия разглежда данъчната структура на България и динамиката на нейните компоненти през последните 14 години, при сравнение с други европейски страни. Целта на изследването е да направи характеристика на данъчната система на България, да анализира величината и структурата на данъчната тежест, и нейното разпределение по отделни категории данъци, както и да проследи промените във вертикалната данъчна структура и разпределянето на данъчните постъпления между нивата на управление.

➤ **Nenkova, P., Kovachevich, M. Cluster Analysis Application in Exploring Economic Indicators Difference Among Balkan Countries. In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 63rd International Scientific Conference on Economic and Social Development – “Building Resilient Society”, Zagreb, 11 – 12 December 2020. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ Croatian Chamber of Economy/ Faculty of Management, University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2020, pp. 291-301. ISSN: 1849-7535.**

Резюме

Страните от Балканския регион представляват интересен случай за изследване с оглед на динамиката на процесите, които протичат в техните икономики и наличието както на сходства, така и на различия в тяхното икономическо състояние и развитие. С настоящият доклад се цели да се направи групиране на балканските страни съобразно съвкупност от макроикономически показатели. В първата част на доклада се прави кратка характеристика на страните от Балканския регион. Във втората част се аргументира прилагането на клъстерен анализ, а в трета част се представят резултатите от извършената нейерархична клъстеризация на балканските страни. Резултатите от анализа показват, че съвкупността от изследвани страни се разпределя в два клъстера. През 2007г. първият включва страни със значително по-нисък БВП на човек от населението, с

по-висок растеж на БВП, по-високи нива на инфлация и безработица, и дефицит по текущата сметка, който се покрива с приток на ПЧИ. Това са Албания, България, Косово, Сърбия, Северна Македония, Босна и Херцеговина, Черна гора, Хърватия, Румъния, Турция. Във втория клъстер попадат две страни – Гърция и Словения, които са част от Еврозоната. Тези държави имат по-ниски равнища на инфлация и безработица, по-нисък растеж на БВП в сравнение с държавите от другата група, по-високи равнища на държавен дълг, но и най-висок БВП на глава от населението. В следкризисния период, през 2018 г. разпределението на страните в двата клъстера остава същото – десет държави в първия клъстер и две във втория, като се наблюдава влошаване на голяма част от показателите и за двата клъстера.

➤ **Ненкова, П. Ангелов. А. Оценка на фискалната позиция на страните от Балканския регион. Народностопански архив, 2020 (4), стр.14-37. ISSN: 0323-9004 (print), ISSN 2367-9301 (online).**

Резюме

Целта на изследването, съдържащо се в настоящата статия е да се определи фискалната позиция на всяка от страните от Балканския регион преди, по време и след глобалната икономическа криза. В първата част на статията се дискутират значимостта на фискалната политика и инструментариума за оценка на ефектите от нейното провеждане. Във втора част се представя методиката, съответно стъпките на изчислителната процедура, чрез която се определя фискалната позиция на една страна на базата на следните фискални индикатори: общо бюджетно салдо, първично бюджетно салдо, циклично изгладено бюджетно салдо, циклично изгладено първично бюджетно салдо, общи бюджетни приходи и общи бюджетни разходи. В трета част се прави количествена оценка на ефектите от дискреционните мерки, прилагани от правителствата на Балканите за периода 2004 – 2018 г. Преобладаваща част от балканските страни, сред които България, Гърция, Хърватия, Румъния, Черна гора и Босна и Херцеговина, провеждат предимно рестриктивна фискална политика и доказателство за това е отрицателната стойност на фискалния импулс. При две от балканските страни (Словения и Косово) е налице относително поравно разпределение през годините на мерки, които са, от една страна експанзионистични, и от друга – фискални мерки с рестриктивен характер. Останалите четири балкански страни (Албания, Сърбия, Северна Македония и Турция) провеждат доминиращо експанзионистична фискална политика.

➤ **Nenkova, P. Trends and Determinants of Municipal Fiscal Disparities in Bulgaria. Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2020, vol.2 (2), pp.72-82. ISSN: 2603-5324 (online).**

Резюме

Едно от предизвикателствата в процеса на изграждане на децентрализирана система на публичните финанси е подходящото решение на проблема с финансовите различия между местните териториални единици. От една страна

тези различия могат да се разглеждат като неизбежно следствие от децентрализацията, в резултат на която се формират „различни“ местни териториални единици, доставящи специфичен пакет от публични услуги при различни цени в зависимост от предпочитанията на местното население, но от друга – те водят до хоризонтална несправедливост и са предпоставка за неефективна алокация на мобилните ресурси. В статията се проследяват тенденциите в изменението на междуобщинските финансови различия в България в периода 2007 – 2018г. чрез използване на няколко статистически измерителя. Резултатите от анализа показват наличието на съществени финансови диспропорции на местно ниво по отношение на собствените приходи на един жител. При измерване на фискалните различия между общините, измененията в стойностите на коефициента на вариация и отношението максимална към минимална стойност, въпреки отчетените намаления и увеличения през годините, ясно показват, че величината на хоризонталния фискален дисбаланс намалява, и в края на периода е по-малка в сравнение с неговия размер в началото на периода.

➤ **Nenkova, P., Mihaylova-Borisova, G. Government Expenditure Efficiency and Macroeconomic Performance of Balkan Countries: DEA Approach. In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings), 63rd International Scientific Conference on Economic and Social Development – “Building Resilient Society”, Zagreb, 11 – 12 December 2020. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ Croatian Chamber of Economy/ Faculty of Management University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2020, pp. 439-448. ISSN: 1849-7535.***

Резюме

Натоварването на държавните разходи със задачата да облекчат последствията от различни по характер кризи и бюджетната консолидация обикновено имат за резултат значително намаление в предоставяни основни публични услуги. Решение на този проблем е подобряване на изпълнението и по-ефективното използване на публичните ресурси. Още повече, че неефективният и прекомерно голям публичен сектор, в който част от публичните разходи не носят ползи на данъкоплатците, трудно привлича мобилни фактори, а в глобализирания свят това поставя и по-големи ограничения пред акумулирането на необходимите данъчни приходи. Докладът прилага Data Envelopment Analysis (DEA), за да оцени техническата ефективност на балканските страни чрез един входящ ресурс – общи правителствени разходи в % от БВП и няколко макроикономически показателя като изходящи продукти. Резултатите от измерването и сравняването на техническата ефективност на дванадесет балкански страни за периода 2007-2019 г. показват, че броят на ефективните единици, лежащи на производствената граница намалява през 2019 г. спрямо 2010 г. По този начин общата ефективност на балканските страни също спада през 2019 г., при относително високи оценки на техническа ефективност през 2007 г., които достигат най-високото си равнище през 2010г. и най-ниското си равнище през 2017 г. Едновременно с това се

наблюдават нарастващи различия в техническата ефективност на страните от Балканския регион, както и това, че страните с по-голям публичен сектор или с по-голям дял на държавни разходи от БВП са по-малко ефективни. Страните с най-висока техническа ефективност през разглеждания период оперират при нива на разходи, ненадвишаващи 32% от БВП, а страните с по-ниска техническа ефективност се отличават с по-висок дял на публичните разходи от БВП – 43,6% средно за целия период.

➤ **Nenkova, P. An Analysis of Equalizing Capacity of State Transfers for Local Government Activities in Bulgaria. Economic Alternatives Journal, 2019, Issue 4, pp.627-640. ISSN:1312-7462 (print), ISSN: 2367-9409 (online).**

Резюме

В статията се поставят за разглеждане въпросите, свързани с възможностите на системата на държавни трансфери да въздейства върху неравенството по отношение на собствените приходи на местно ниво в България. Изложението е организирано по следния начин: а. преглед на емпиричните изследвания на резултатността на трансферите, предоставяни на общините в отделни държави; б. профил на структурата на приходите, постъпващи в общинските бюджети в България, чрез който да се открие тежестта и значението на собствените приходи и на трансферите при финансиране на общинските разходи; в. анализ на отделните елементи, включени в изравнителната формула, който показва че най-съществени различия могат да бъдат открити през 2007 и 2011. През 2007г. в разпределителната формула е включен втори компонент в допълнение към този, изравняващ данъчните приходи в опит да се постигне изравняване както на приходите, така и на разходите на местно ниво, макар и поотделно, а през 2011г. във формулата място намира и данъчното усилие на отделната община. Доколкото 2017г. е последната година, за която са налични данни в следващата част на статията на сравнителна оценка е подложена резултатността на начина на разпределяне на средствата между общините чрез изравнителните механизми, прилагани през въпросните три години.

➤ **Ненкова, П., Калчева, Д. Фискална роля и значение на данъка върху недвижимите имоти в България – сравнителен анализ на 265 общини. Бизнес посоки, 2018, брой 2, стр. 95-110. ISSN:1312-6016 (print), ISSN: 2367-9247 (online).**

Резюме

Целта на настоящата статия е да се изследват ролята и фискалното значение на данъка върху недвижимите имоти в България. Систематизирани са характеристиките на данъка като един от най-подходящите методи за акумулиране на ресурси на местно ниво с акцент върху неговия приходен потенциал. Фискалната роля на данъка се определя чрез тежестта на приходите от облагане на недвижимите имоти в БВП, в консолидираните данъчни приходи, в общите и в собствените приходи на местно ниво, и в данъчните приходи,

постъпващи в общинските бюджети. Открити са основните тенденции в облагането на недвижимите имоти в България, като е анализирана динамиката на приходите от данъка за периода 2004 – 2016г. и обуславящите я ключови фактори. Извършен е клъстерен анализ по показатели за значение на приходите от облагане на недвижимите имоти, в резултат на което са формирани три относително хомогенни групи от общини. Изведени са сходствата между общините във всяка една група, и съответно различията между формираните групи по отношение на ролята на данъка при финансиране на местните публични дейности. Общините в първи клъстер изпреварват останалите с неколкостранно по-високи стойности на показателите, представляващи значението на приходите от облагане на недвижимите имоти. В тази група обаче попадат най-малко общини - едва 19 или около 7% от всички местни власти. Най-много общини се обединяват в трети клъстер – 160 или около 60% от местните териториални единици, като при тях фискалната роля на приходите от облагане на недвижимите имоти е силно ограничена. В допълнение е изследвано и равнището на данъчните ставки, прилагани в трите обособени групи.

3. Статии и доклади от конференции, публикувани в редактирани колективни томове

➤ Nenkova, P. The Covid-19 Pandemic's Impact on Local Government Revenue in Bulgaria. In: *New Challenges in New Science*, Сборник статей II Международной научно-практической конференции. Петрозаводск: Международный центр научного партнерства „Новая наука“, 2021, (80-86). ISBN: 978-5-00174-373-6.

Резюме

Целта на доклада е да се оцени въздействието на пандемията COVID-19 върху приходите на местно ниво в България. Очакванията са, че през 2020г. местните финанси ще бъдат сериозно засегнати поради значително намаление в собствените приходи в следствие на различните прилагани ограничителни мерки и увеличените разходи, необходими за управление на ситуацията с пандемията. Резултатите от анализа показват, че ефектите от пандемията са относително слаби на агрегирано общинско ниво, въпреки че забавянето и даже спирането на някои икономически активности през 2020 г. прекъсва тенденцията за увеличаване на собствените приходи на местно ниво, наблюдавана през предходните години. Основната причина може да се търси в структурата на приходите на местно ниво – общините в България разчитат предимно на трансфери от централната власт, а преобладаващата част от местните данъчни постъпления идват по линия на данъци, приходите от които са по-слабо чувствителни към икономически спадове. Приходите от местни данъци, които пряко се влияят от колебанията в икономическата активност заемат по-малък дял в местните данъчни приходи. Тъй като постъпленията от такси и други неданъчни приходи имат водеща позиция в структурата на собствените общински приходи, загубата на неданъчни приходи е и основната причина за намалението в собствените приходи на местно ниво през 2020 г. в сравнение с 2019 г.

- **Nenkova, P., Nikolova, V., Angelov, A. Assessing Government Involvement in the Balkan Countries' Economies. In: *Knowledge Based Sustainable Development (Conference Proceedings)*, 7th International Scientific Conference ERAZ 2021, Online-virtual, May 27 2021. Belgrade: Association of Economists and Managers of the Balkans (UdEkoM Balkan), pp.85-91. (Belgrade : Skripta International). ISBN: 978-86-80194-46-2.**

Резюме

Докладът има за цел да изследва степента на държавна намеса в икономиките на страните от Балканския регион. Обект на анализ в изследването са България, Гърция, Сърбия, Северна Македония, Румъния, Черна гора, Словения, Хърватия, Албания, Турция и Босна и Херцеговина. Прилага се нейерархично клъстеризиране, така че страните да бъдат разпределени в три групи: балкански страни с висока степен на държавна намеса в икономиката, балкански страни с умерена степен на държавна намеса и балкански страни с ниска степен на държавна намеса. При провеждането на клъстеризацията са използвани данни за публичните приходи (% от БВП) и публичните разходи (% от БВП) на включените в анализа балкански страни, съответно за три години в периода 2004 – 2019г., както следва: 2004 г., 2009 г. и 2019 г. Резултатите от проведеното изследване показват, че определени балкански икономики се отличават с по-сериозно държавно участие, докато в други страни правителствата им имат доста по-ограничени функции, въпреки че тенденцията като цяло е ролята на публичния сектор и в тези страни да се увеличава постепенно. За отбелязване е, че в края на анализирания период страните от Балканския регион показват по-висока степен на сходство по отношение на държавното участие в икономиката, отколкото това, което се забелязва през 2004 г.

- **Ненкова, П. Фискална децентрализация и местна автономия в страните от ЕС – сравнителен анализ. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС, Том 1. Финансово посредничество и финансови пазари, финансов мениджмънт, фискална политика. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020, стр.251-269. ISBN: 978-619-232-456-8.**

Резюме

Статията съдържа сравнително изследване на степента на фискална децентрализация и местна автономия в страните от ЕС. Изложението е структурирано в три части. В част първа се прави кратък обзор на аргументите в подкрепа на децентрализацията на публичните финанси. Във втората част се проследяват измененията в стойностите на показателя за разходна децентрализация (дял на местните разходи в общите публични разходи) в страните от ЕС съответно в следните три периода: 1995-2019г., 1995-2007г. и 2008-2019г., и се извеждат факторите, определящи различията в начина на разпределяне на разходните отговорности между централната и местните власти, съответно ролята и значението на местния публичен сектор в консолидирания

публичен сектор. В трета част е направено сравнение между страните от ЕС по отношение на структурата на приходите, постъпващи в местните бюджети и изменението в индекса за местна автономия. Основните изводи, формирани в хода на изследването са следните: а. в периода от 1995г. до 2019г. в ЕС се очертават ясно изразени процеси на децентрализация на публичните разходи, протичащи в повечето европейски страни при наличието обаче на съществени различия в начина на конструиране на децентрализираните публични финанси, съответно на структурата на местните приходи и местните разходи; б. въпреки че автономията на местно ниво нараства, степента на разходна децентрализация отчетливо надвишава степента на данъчна децентрализация. Тази разлика нараства до 2008г. и независимо, че след това се отчита понижение в степента на разходна децентрализация, превишението на степента на разходна децентрализация над степента на данъчна децентрализация не намалява съществено.

➤ **Ненкова, П., Металова, Д. Вертикална структура на публичния сектор в Балканските страни. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС, Том 1. Финансово посредничество и финансови пазари, финансов мениджмънт, фискална политика. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020, стр.232-250. ISBN: 978-619-232-456-8.**

Резюме

В статията се прави количествена оценка на децентрализацията на публичните финанси в страните от Балканския регион. Във времеви аспект изследването обхваща периода от 2004г. до 2018г. и използва няколко показателя, измерващи степента на приходна и степента на разходна децентрализация. Разгледана е териториалната организация на публично управление в изследваната съвкупност от държави и са изведени отличителните особености на техните местни финанси. Проследени са количествените изменения в начина на разпределяне на публичните приходи и разходи между нивата на управление. В рамките на проведеното изследване се очертават следните основни констатации: а. в периода 2004-2018г. се отчита разширяване на ролята на местния публичен сектор в икономиките на по-голямата част от балканските страни, макар и съвсем слабо; б. страните от Балканския регион могат да бъдат определени като такива с ниска степен на разходна и приходна децентрализация с изключение на Хърватия, Румъния и Косово, които се отличават с най-високи стойности на показателите дял на разходите, осъществявани на местно ниво в консолидираните разходи и дял на приходите на местно ниво от консолидираните приходи, надхвърлящи също така средните стойности на показателите за страните в ЕС през 2018г.; в. в по-голямата част от балканските страни финансовата самостоятелност на местните власти е ниска – в девет от тях собствените приходи се движат в границите от 30 до 45% от общите бюджетни приходи на местно ниво, в една делът на собствените приходи е под 15%, и само в една страна собствените приходи формират над две трети от общите бюджетни приходи на местно ниво.

- Kalcheva, D., Nenkova, P., Memeti, M. **Survey of Local Government Investments – Dynamics and Sources of Financing: The Cases of Bulgaria and North Macedonia.** In: *From Policy Design to Policy Practice (e-proceedings)*, 27th NISPAcee Annual Conference, Working Group on Local Government, Prague, Czech Republic, 24 – 26 May 2019. NISPAcee PRESS, (31 pages), 2019. ISBN: 978-80-89013-99-9.

Резюме

В рамките на доклада се изследва и сравнява ролята на местните власти в осъществяването на публични инвестиции в България и Северна Македония. Изложението започва с представяне на организацията на местните финанси в двете разглеждани страни, и съответно открояване на сходствата и различията между тях. Една от приликите между двете страни е ниското равнище на общински инвестиции - делът на инвестициите на местното самоуправление в БВП е еднакъв за България и Северна Македония, доближава се до средната стойност на показателя за страните от Югоизточна Европа и е по-нисък от средната стойност на показателя за страните от ЕС. Направена е оценка на възможностите на общините в България и Северна Македония да осъществяват инвестиции със собствени средства в периода 2013 – 2017г., и са анализирани факторите, оказващи въздействие върху равнището и динамиката на капиталовите разходи на местно ниво. Обособено е значението на различните източници за финансиране на общинските капиталови разходи. Резултатите от анализа показват, че за да отговорят на нарастващите инвестиционни потребности, местните власти в двете страни трябва да имат достъп до допълнителни източници на финансиране. В тази връзка се очертават възможностите за въвеждане на нови местни данъци и използване на алтернативни източници на финансиране на капиталовите разходи, включително дългово финансиране.

- Nenkova, P. **Bulgarian Municipalities' Capacity to Invest, Competitiveness and Local Economic Development.** In: *Мережевий бізнес і внутрішня торгівля України та країн СНД, матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, Полтава, Україна (20–21 квітня 2016 року). Вищий навчальний заклад Укоопспілки (ПУЕТ). Полтава: ПУЕТ, 2016, стр.186-188. ISBN: 978-966-184-237-2.

Резюме

В доклада се изследва потенциала на местните власти в България за осъществяване на инвестиции чрез анализ на динамиката на дела на стойностите на индикатора за пряк финансов капацитет в общите общински приходи в периода 2005 – 2014г. Индикаторът за пряк финансов капацитет (Hulbert and Vammalle, 2014) определя размера на финансовите ресурси, които са на разположение на местните власти за незабавно ползване, т.е. местните власти не трябва да емитират нови заеми или да правят промени в приходната и разходната част на бюджета, за да се отклонят от друга алтернативна употреба ресурсите, необходими за финансиране на публични инвестиции. За общините в България показателят се изчислява като разлика между сумата от текущите общински приходи и

субсидията за капиталови разходи, която местните власти получават от централното правителство, и текущите общински разходи.

➤ **Ненкова, П. Предизвикателства пред данъчното облагане в условията на фискална консолидация. В: Сборник доклади от Единадесета международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България и Европейския съюз – конкурентноспособност и иновации", проведена на 15 декември 2015г., УНСС. София: Издателство на ВУЗФ, "Св. Григорий Богослов", 2015, стр.80-87. ISBN: 978-954-8590-35-8.**

Резюме

Глобалната финансова и икономическа криза има за резултат безпрецедентно влошаване на публичните финанси с хронични бюджетни дефицити и високи равнища на дълг. Независимо от положителните фискални тенденции след 2010г. и положените значителни усилия за подобряване на бюджетното салдо, много страни от ЕС продължават да бъдат изправени пред сериозното предизвикателство да възстановят бюджетната си устойчивост и в същото време да предприемат действия, с които да подпомогнат икономическото възстановяване. В доклада се разглеждат перспективите пред данъчната политика във връзка с трудната задача, която стои пред данъчното облагане – от една страна да акумулира приходите, необходими да се посрещнат продължаващите потребности от фискална консолидация, а от друга страна да бъде в подкрепа на икономическия растеж, предизвиквайки минимални изкривявания в решенията на икономическите агенти. По-важните изводи, до които достига разработката са следните: а. анализът на състоянието на публичните финанси в ЕС (приходи, разходи и бюджетно салдо) в периода 2011-2014г., показва че подобряването на бюджетното салдо е по линия основно на увеличаване на приходите; б. някои от държавите в ЕС, които имат потребност от по-нататъшна консолидация посредством приходната част на бюджета могат да си позволят нарастване на приходите чрез увеличаване на данъчната тежест, докато други не; в. освен чрез увеличаване на данъчните ставки, фискалната консолидация посредством приходите може да бъде постигната и чрез разширяване на облагаемата основа и премахване на част от данъчните облекчения, т.н. „данъчни разходи“.

➤ **Ненкова, П. Общинските инвестиции в България – състояние и перспективи. В: Сборник доклади от Десета юбилейна международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България и Европейския съюз – съвременни предизвикателства и подходи за решения", проведена на 13 ноември 2014г., УНСС. София: ВУЗФ, 2014, стр.91-99. ISBN: 978-954-8590-29-7.**

Резюме

В публикацията се изследва инвестиционната активност на българските общини в годините от 2003г. до 2012г. Въз основа на анализ на динамиката на два показателя – дял на капиталовите разходи в общинските бюджети и дял на общинските инвестиции в общите инвестиции на публичния сектор се формулират следните изводи:

- в резултат от редица реформи в системата на местните финанси, стартирали през 2002г., приходните правомощия на местните власти значително се разширяват със съответният последващ положителен ефект върху общинските инвестиции до 2009г. включително;

- в кризисните години след 2009г., през която инвестициите осъществявани на местно ниво в България достигат своите максимални стойности като дял от всички инвестиции в публичния сектор, отново е налице намаление в инвестиционната активност на общините в резултат от сериозния спад в собствените местни приходи и намалението в общата сума на субсидията за капиталови разходи;

- въпреки отчетените положителни тенденции на нарастване на общинските инвестиции до 2009г. включително, тяхното равнище и участието на местните власти в България в публични капиталовложения съществено се отклонява от модела на ЕС, където средно около две трети от публичните инвестиции се осъществяват на местно ниво;

- доминиращият дял на текущите разходи в общинските бюджети с максимална стойност 89% през 2003г. и минимална стойност 71% през 2009г., показва, че финансирането на капиталови разходи със собствени средства и субсидията за капиталови разходи е недостатъчно. С водещо значение за ограничените възможности на общините да осъществяват инвестиции, които са основна предпоставка за доставянето на качествени публични услуги са сериозните дисбаланси в разпределянето на финансовите ресурси и разходните отговорности между централната и местните власти.

➤ **Ненкова, П. Данъчна конкуренция, данъчна хармонизация и модел на Тибоу. В: Сборник доклади от Седма международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България – пътят към еврото", проведена на 18 октомври 2011г., УНСС. София: Издателски комплекс – УНСС, 2012, стр.61-66. ISBN: 978-954-644-372-4.**

Резюме

Централно място в дискусиите и дебатите относно облагането на капитала в рамките на Европейския съюз винаги са заемали опасенията за потенциални значителни вреди от данъчната конкуренция, изразяващи се основно в сериозен спад на данъчните приходи. Търсенето на най-благоприятен режим на облагане от страна на данъкоплатците и желанието за привличане на чуждестранни инвестиции от страна на държавата оказват постоянен натиск в посока на намаление на данъчните ставки при облагане на мобилна данъчна основа. В тази връзка, в доклада се прави преглед на икономическите възгледи за ползите и нежеланите ефекти от данъчната конкуренция при облагане на мобилна облагаема основа, каквато е данъчната база на корпоративния данък. Представено е изменението, средно за страните от ЕС-27 в горните нормативи данъчни ставки, което показва трайна тенденция на намаление на данъчното бреме върху капитала от 1979г. до 2011г., като в същото време липсват данни, които да подкрепят предполагаемото намаление в данъчните приходи в резултат от „състезание към дъното“.

➤ Ненкова, П., Калчева, Д., Металова, Д. Финансово състояние и финансово оздравяване на общините (275 страници). София: Сиела, 2021. ISBN: 978-954-28-3643-8.

Резюме

Възникването на финансови затруднения на местно ниво и финансовото оздравяване на общините са икономически категории, които придобиват голямо значение по време на и след световната финансова и икономическа криза от 2008 г. Редица местни правителства се изправят пред сериозни финансови проблеми, в резултат на което не могат да предоставят услуги по очаквания от населението начин. В допълнение, последвалата дългова криза в Еврозоната също повдига въпросите за постигане на стабилна фискална позиция както на национално, така и на местно ниво. Проблемът с финансовите затруднения на местно ниво и предприемането на адекватни мерки за тяхното преодоляване е от особена важност, поради очакваните икономически и социални ползи, произтичащи от функциите и отговорностите на органите на местно управление. През последните десетилетия в следствие на световните тенденции на децентрализация към местните власти се прехвърлят важни задачи и отговорности по доставянето на публични блага и услуги, изискващи и съответните финансови средства за покриване на необходимите разходи. Неблагоприятните последствия от изпадането на местните териториални единици във финансови затруднения и реалната заплаха, че финансово затруднените общини няма да могат да осигурят основни обществени блага, пряко свързани с благосъстоянието на местното население, превръща оценката на финансовото състояние на общините в ключов въпрос на управлението на местните финанси. Негативните социални и икономически ефекти от възникването на финансово напрежение на местно ниво предполагат идентифициране както на основните фактори, оказващи въздействие върху финансовото състояние на общините, така и извършването на задълбочени анализи за предотвратяване на възможността за изпадане на местните териториални единици във финансови затруднения.

Колективната монография разглежда и анализира проблемите, свързани с оценката на финансовото състояние и оказването на финансова подкрепа на общини, изпаднали във финансови затруднения. В изследването се поставят на дискусия редица въпроси, отнасящи се до поддържането на добро финансово здраве на местните юрисдикции, а в допълнение чрез проучване на опита на няколко държави се илюстрират различни решения и подходи, прилагани в практиката за предотвратяване и преодоляване на финансовите затруднения на местно ниво.

В първа глава се въвежда концепцията финансово здраве на местните юрисдикции с акцент върху необходимостта от развитието на система от показатели за диагностициране и мониторинг на финансовото състояние на общините и от извършването на по-широк анализ на факторите, които му оказват въздействие.

Във втора глава се извеждат обстоятелствата, наличието на които предполага „деструктивно“ фискално управление на местно ниво и които създават условия местните власти да работят при „меки бюджетни ограничения“ и да разчитат на финансова подкрепа от централната власт. В допълнение се разглеждат ролята и значението на фискалните правила за насърчаване на финансовата дисциплина, както и резултатността на налаганите ограничения при вземането на финансови решения на местно ниво.

Изложението в глава трета се фокусира върху финансовите затруднения на местно ниво, възникващи в резултат на дълговото финансиране, а в глава четвърта се разглежда влиянието, което управлението на капиталовите разходи на местно ниво оказва върху общото финансово състояние на местните териториални единици. Глава пета изследва практиката на финансово подпомагане и финансово оздравяване на местните общности в Унгария, Франция, Германия, Италия и САЩ. Представени са основните предизвикателства, свързани с предотвратяване и преодоляване на финансовите затруднения на местно ниво, както и използваните подходи за справяне с проблема. Изложението завършва с глава шеста, разглеждаща практиката в България, прилаганият в периода 2006–2009г. механизъм за подпомагане на общини с обективен структурен дефицит, процедурата по финансово оздравяване на общините след 2015г. и плановете за оздравяване на общините в България след 2016г. В заключението са формулирани основните изводи и резултати от изследването.

Авторовото участие в колективната монография включва самостоятелно разработване на първа и втора глава.

➤ **Анализ на макроикономическото и финансово състояние на България през 2014, 2015 и 2016г. //колектив// (538 страници). София: Издателски комплекс – УНСС, 2019. ISBN: 978-619-232-189-5.**

Резюме

Основната цел на научната разработка, която е резултат от реализирането на университетски проект № НИД 1- 26/2014г., е да се направи цялостно изследване на реалната икономика и финансовата система на България като се анализират тяхната структура и динамиката на основни икономически и финансови показатели, да се очертаят въздействащите върху тях фактори и съществуващите между тях взаимовръзки, и на тази основа да се формулират конкретни прогнози за развитието на българската икономика в краткосрочна и средносрочна перспектива. Монографията е структурирана в три части, съответно Първа част. Теория и методология, Втора част. Макроикономическо и финансово състояние на България през 2014г. и 2015г., Трета част. Макроикономическо и финансово състояние на България през 2016г., като всяка част от своя страна съдържа дванадесет глави.

Авторовото участие в колективната монография се състои в разработването с доц. д-р Виктор Йоцов, гл.ас. д-р Дияна Металова и Димитър Чобанов на следните три глави: *Тема 12.Публични финанси*, Първа част – Теория и методология, (с.140–

152), *Тема 12. Публични финанси*, Втора част – Макроикономическо и финансово състояние на България през 2014г. и 2015г. (с.333–355) и *Тема 12. Публични финанси*, Трета част – Макроикономическо и финансово състояние на България през 2016г. (с.516–533)

В първата от посочените глави се дефинира предметната област на анализа с изследваните явления и процеси. Определени са основните информационни източници и бази данни, с извеждане на техните методологически особености, недостатъци и ограничения. Представени са основните показатели за емпиричния анализ с кратко описание на познавателната същност на всеки от тях. Стремещт при подбора на показателите е да се обхванат възможно най-много характеристики и измерения на публичния сектор. Във втората и третата от посочените глави се анализират динамиката и структурата на публичните приходи и разходи, и равнището на държавния дълг, проследяват се промените в бюджетното салдо, данъчните приходи и данъчната тежест, разпределението на приходите и разходите по КФП по подсектори на сектор „Държавно управление“, структурата на общинските приходи и разходи. В допълнение към анализа на фискалния сектор за 2014г., 2015г. и 2016г. се прави преглед на състоянието и развитието на публичните финанси за 10 годишен период.

Публикуван университетски учебник

➤ **Ненкова, П. Местни финанси. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020. (262 страници). ISBN: 978-619-232-352-3**

Резюме

Учебникът има за цел да запознае читателите с теоретичните основи на местните финанси и с конкретни решения от практиката, отнасящи се до определяне на правомощията на местните власти, обхвата на местните разходни отговорности и начина на тяхното финансиране. Изучаването на финансите на местния публичен сектор и обособяването им в самостоятелна учебна дисциплина насочва вниманието към въпроси, които са част от проблематиката, но не и водещ акцент на публичните финанси. Основният въпрос на който търси отговор теорията на публичните финанси е каква е ролята на публичния сектор в една смесена икономика. Като подразделение на публичните финанси теорията на местните финанси търси отговор на въпроса каква е ролята на всяко ниво на управление в публичния сектор и в икономиката като цяло, с фокус върху „правилното“ определяне на разходните отговорности на местно ниво и разпределяне на финансовите ресурси в публичния сектор между централната и местните власти, както и конструирането на субсидиите, представляващи основна форма на финансови взаимоотношения между нивата на управление.

Учебникът по местни финанси е предназначен за студенти, обучаващи се в бакалавърската степен на специалност „Финанси“ и магистърската степен на специалност „Публичен финансов мениджмънт“. При разработване на учебника систематизирано са изложени фундаменталните теоретични постановки на

местните финанси, като една значителна част от учебното съдържание представлява синтез на българската и чуждестранната практика във фискалното управление на местно ниво. Учебникът е структуриран в седем глави както следва:

- ✓ *Първа глава* – форми на децентрализация на публичния сектор, с акцент върху фискалната децентрализация; фундаментални постановки на икономическата теория, които аргументират вземането на разходни решения на местно ниво – теорема за децентрализацията на Оутс и модел на Тибоу; теория за клуба на Бюканан, намираща приложение при определяне на оптималния размер на местните териториални единици; принцип на съответствието и принцип на фискалната еквивалентност, имащи водещо значение при вертикалното фискално структуриране на публичния сектор; разпределяне на функциите на публичния сектор между нивата на управление и дефиниране на фискалната роля на местните власти.
- ✓ *Втора глава* – критерии за разпределяне на отговорностите за доставяне на публични услуги между централната и местните власти; разходни отговорности на местните власти; разходна система на местно ниво – детерминанти на местните разходи; принципи при разпределяне на финансовите ресурси между нивата на управление и граници на финансовата самостоятелност на местните власти; проектиране на системата на местни финанси – фактори, определящи възможностите на местните власти да акумулират достатъчно приходи и да изпълняват ефективно и самостоятелно от финансова гледна точка своите задължения; приходна и разходна система на местно ниво в България (приходни правомощия и разходни отговорности на общините).
- ✓ *Трета глава* – характеристика на местните данъци; данъчна автономия на местно ниво; критерии за „добър“ местен данък и изисквания към данъчната система на местно ниво; данък върху недвижимата собственост – облагаема основа, икономически обхват на данъка, данъчна капитализация; практика на местните данъци; местни данъци в България.
- ✓ *Четвърта глава* – същност, икономически обхват и значение на таксите и цените на местните публични услуги като инструмент за финансиране на разходите на местно ниво; принципи на ценообразуване и определяне на размера на таксите за потреблението на местни публични услуги; правило на Рамзи, линейни и нелинейни тарифи, такси за услуги с капацитет на ползване; такси за достъп и потребителски такси; практика на местните такси; приходи от такси на местно ниво в България.
- ✓ *Пета глава* – финансови взаимоотношения между нивата на управление в публичния сектор; типология и предназначение на субсидиите; икономическа целесъобразност на субсидиите; икономически ефекти на субсидиите; принципи и съображения при определяне на субсидиите; общи и специфични (целеви) субсидии; система на държавните трансфери за общините в България.
- ✓ *Шеста глава*: дългово финансиране на общинските инвестиции – икономическа рационалност, преимущества, недостатъци; ограничения и

контрол върху местния дълг; дългови инструменти; групово финансиране на общински инвестиционни проекти – същност и специфики; управление на местния дълг; дългово финансиране на общините в България.

- ✓ *Седма глава:* същност и характеристики на бюджета и на бюджетирането на местно ниво; бюджетни фази – изготвяне, приемане, изпълнение, приключване и отчитане на бюджета; бюджетни формати – линеен бюджет (традиционна система на бюджетиране), програмен бюджет, бюджетиране на база изпълнение; план за капиталови подобрения и капиталови бюджети; аналитични техники за вземане на бюджетни решения; бюджетен процес на местно ниво в България.

PUBLICATIONS SUMMARIES

of Assoc. Prof. Dr. Presiana Nenkova

for participation in the competition for the academic position of Professor, in professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance (public finance)", State Gazette issue 60, 29.07.2022

Habilitation work – Monograph

- **Ненкова, П. Фискална децентрализация в България – вертикално несъответствие и хоризонтални различия. София: Издателски комплекс – УНСС, 2021. (279 страници). ISBN: 978-619-232-474-2.**

Nenkova, P. Fiscal Decentralization in Bulgaria – Vertical Discrepancy and Horizontal Differences

Summary

In the last two decades of the 20th century, a large number of countries around the world, both unitary and federal, developing and developed economies, undertook reforms aimed at devolving greater spending responsibilities and more revenue powers to lower levels of government. Reforms in direction of fiscal decentralization also arose in the countries of Central and Eastern Europe, where the change in the way the public finances were organized and functioning has been one of the important components of the transition. Expectations from the public finance decentralization are mainly related to increasing the capacity of the public sector as a whole to respond to public demand and enabling it to channel resources towards the production and delivery of services that match public preferences. Fiscal decentralization is also often justified by the opportunity to reduce the size of the public sector and accelerate economic growth, although there is neither theoretical nor empirical consensus on these issues. However, public finance decentralization does not always lead to the expected benefits – depending on the way in which the decentralization process is designed and implemented, and the way in which the financial relationships between the levels of government are constructed, unwanted and unexpected results sometimes occur, or specific problems arise.

The aim of this monograph is to study the Bulgarian experience in implementing fiscal decentralization, highlight its positive aspects and identify problems in the financial organization of the vertical public sector. The emphasis of the study is put on the possibilities for narrowing the resulting discrepancy in the distribution of expenditure responsibilities and financial resources between levels of government and the financial disparities among local territorial units.

The monograph is structured into an introduction, three chapters and a conclusion. The role of the first chapter is to set the broader scientific context for the analysis and provide a critical review of the literature that serves as the methodological basis for exploring the results of public finance decentralization. The chapter begins by outlining the conditions and preconditions for achieving the expected benefits of and challenges faced in the decentralization process. The first- and second-generation theoretical frameworks of fiscal federalism that have been developed over the years are subjected to a comparative analysis in terms of their approaches to public finance decentralization. In addition, a systematization of the causes and harmful consequences associated with the significant exceed of the degree of expenditure decentralization over the degree of revenue decentralization and with the large fiscal differences between local territorial units is provided. The narrative continues with an overview of the approaches to bridging such imbalances as proposed by theory and applied in practice.

The second chapter of the monograph contains an analysis of the results of public finance decentralization in Bulgaria during the period 2003 – 2019. The task of the research in this chapter is to present the consequences and effects of actions taken and not taken towards decentralization. It also sets out to highlight the different aspects of the applied design of fiscal decentralization in the country, as well as to identify its determinants, and to present a detailed picture of the environment in which the vertical public sector imbalances arise.

The third chapter of the monograph analyses the state of fiscal imbalances in the vertical public sector in Bulgaria and the possibilities to mitigate them. The vertical mismatch in the distribution of spending responsibilities and financial resources between levels of government is measured by three coefficients, the calculation of which takes into account the importance of different revenue and expenditure categories in local budgets. The first ratio measures the weight of municipal revenues net of own revenues, i.e. taxes, fees, real estate management, etc., in the financing of expenditures incurred at the local government level. The second indicator takes into account, in addition, the total amount of the general equalization grant, insofar as it is the only form of central government (state) transfer granted in Bulgaria which is general in nature and the funds from which are not earmarked for a specific purpose. The third coefficient also measures the extent to which municipal expenditure cannot be covered by own resources, but unlike the first coefficient, the denominator includes also the costs incurred by municipalities that are financed by funds made available within European Union programs. The assessment of the 'vertical fiscal gap' is complemented by a regression analysis the results of which show that the increase in the degree of revenue decentralization generates a beneficial effect on the vertical disparity in the direction of narrowing it, and that effect is several times stronger than the decrease in the degree of expenditure decentralization, which has a much more limited impact. The effect of changes in the revenue-expenditure ratio (under the Consolidated Fiscal Program) is the weakest.

The third chapter continues with the determining of the revenue sources that lead to the greatest disparities among municipalities, and thus identified results are used in the next part of the study, which measures the redistributive effect of the general equalization

grant and seeks to answer the question what is the extent to which the equalizing formulas are constructed in such a way that they reflect both the existence of such revenue sources and their role in forming the disparities at the local level. The analysis of horizontal fiscal imbalances in Bulgaria concludes with a study of the impact of fiscal decentralization on local fiscal disparities, i.e. whether decentralization of public finances reduces or increases horizontal fiscal disproportions. The results of the study reveals that no correlation could be found between the way in which the responsibilities for the delivery of public goods are distributed between the levels of government in Bulgaria and the evolution of the horizontal imbalance, and that there is no connection between the way in which municipal expenditures are financed (i.e. what is the weight of the own revenues in the financing of local government spending) and the horizontal imbalance changes observed. At the same time, fiscal decentralization and, in particular, the tax autonomy granted to local authorities has a positive impact on the level of inter-municipal differences in direction of their narrowing.

In the next part of the third chapter, an assessment of the redistributive effect of the equalization formulas applied in the years from 2007 to 2019 inclusive is made, through measuring the extent to which the equalization grant reduces the original inequality at local government level in terms of municipal own revenue per capita. The results of the analysis carried out in this part show a positive impact of the equalization grant in the direction of reducing disparities between municipalities, but also the presence of certain weaknesses and shortcomings in the way it is constructed as a total amount and a mechanism for distribution of funds among municipalities. The last part of the chapter systematizes the possibilities for narrowing the imbalances in the vertical public sector in Bulgaria, respectively for rethinking and reformulating the policy of fiscal decentralization in the country.

Studies

---

1. Studies, published in scientific journals, indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus or Web of Science)

- Mihaylova-Borisova, G., Nenkova, P. Dea Efficiency Approach in Comparing Macroeconomic Performance of EU and Balkan Countries. *Economic studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 2021, Volume 30, Issue 6, pp. 42-62. ISSN: 0205-3292.

Summary

The past two decades have witnessed the emergence of various types of crises – financial, economic and even health crises affecting adversely the economic development of countries worldwide. This has highlighted the role of public spending as a driver for both economic recovery and the achievement of economic policy goals such as price stability, high economic growth and low unemployment. Despite the potential of fiscal policy to influence economic development, more active use of public spending and hence its rise does not always result in increased welfare and better macroeconomic performance of countries. The current study examines the public spending efficiency of the European Union member states and the Balkan region countries over the period from

2004 to 2019 and provides a comparative analysis between the two groups of countries. It applies Data Envelopment Analysis, a non-parametric method for estimating the technical efficiency through the use of a single input – public spending as a percentage of GDP and the use of several macroeconomic indicators as output. On the one hand these macroeconomic indicators describe the countries' macroeconomic performance, and on the other hand they also present the main targets of a country's fiscal policy pursued. The study is structured in five parts. Part one introduces and formulates two research hypothesis – the first one is that public spending efficiency decreases in the crisis years, due to more substantial increase in the expenditure incurred by governments for the purposes of supporting the economies and the second one is that countries that have a larger public sector as measured in terms of the share of a country's public spending in GDP, exhibit a lower efficiency as compared to countries with a smaller share of public spending in GDP. The second part provides a detailed review of achievements in terms of the existing research on public spending and public sector efficiency. The next part presents the methodology used to calculate the technical efficiency of the countries included in the study. The fourth part analyses the results, and the last part offers the main conclusions. Our findings indicate that: 1). countries from the Balkan region exhibit a lower average efficiency as compared to EU member states; 2). during the crisis years the efficiency of the two groups of countries (EU member states and Balkan region countries) deteriorates and larger differences in terms of macroeconomic performance is observed and 3). countries with more significant public spending in GDP terms tend to be less efficient than others, that have lower public spending levels.

2.Studies, published in scientific journals or edited collective volumes, indexed in other international databases with scientific information

➤ **Ненкова, П. Измерения на неравенството в разпределението на дохода в страните от Балканския регион. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС. София: Издателски комплекс – УНСС, 2022, стр.64-85. ISBN: 978-619-232-591-6.**

Nenkova, P. Dimensions of Income Inequality in the Balkan Region Countries

Summary

The rising income inequality is a global problem that is exacerbating the public interest and puts on discussion both the reasons for this trend, which dates back several decades, and the possibilities for reducing inequality. The focus of the current study is the income inequality on the Balkans and its evolution during the period 2012 – 2019. There are two questions to be answered in the study: 1). what is the comparative position of the region in relation to other European countries in terms of the degree of income inequality and 2). which factors contribute to the Balkan countries' inequality. The analysis covers nine countries, wholly or partly located on the Balkan Peninsula - Croatia, Northern Macedonia, Serbia, Romania, Bulgaria, Turkey, Montenegro, Kosovo and Albania. The study begins with tracing the changes in the degree of income inequality in the Balkan

countries during the period 2012 – 2019, accompanied by a comparison with the other European countries that are members of the EU. Although variations exist between the Balkan countries, the region could be identified as one having the highest degree of income inequality in Europe. The next part of the study analyses some of the reasons for income inequality in the Balkan countries. The focus of the analysis is on the role of fiscal instruments – taxes and social transfers in reducing inequality, and their direct redistributive effect. The results of the study show that income inequality in the majority of the Balkan countries examined reflects the failure of the tax and social systems to fulfil their inherent redistributive function.

➤ **Nenkova, P., Popova, N., Metalova, D. Public Finances on the Balkan Peninsula – A Comparative Study of Twelve Countries. Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2021, vol.3(1), pp.12-30. ISSN: 2603-5324 (online).**

Summary

Over the past three decades the Balkan countries have experienced a range of transformations from a change in political and economic governance in some and difficult early years of transition to stabilization and an accelerated economic growth, crisis and post crisis periods, with certain countries going not only through hard economic times but also through political, including military turmoil. This poses major challenges for their fiscal policies, to the extent that these developments affect the public sector and its governance both directly and indirectly. After a period of enhanced revenues that helped finance higher spending, the Balkan countries like the other European countries have been experiencing a period of economic activity slowdown during the years following 2008. Falling revenues and rising spending needs together reflects in a serious increase of government debt in some of them. Despite the subsequent recovery of public finances, the public sector governance in later years again faces serious challenges, for example mitigating the consequences of the COVID 19 pandemic. The current paper aims to offer a comparative overview of the public finance in twelve Balkan Region countries, namely Bulgaria, Romania, Slovenia, Croatia, Greece, Serbia, North Macedonia, Kosovo, Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Turkey during the years 2004 through 2018. In order to achieve the aim of the study the paper is structured as follows: Part one, dealing with public revenue; Part two, analyzing public spending and Part three, treating budget balance.

➤ **Ненкова, П. Данъчна децентрализация – подходи за вертикално структуриране на данъчните постъпления в публичния сектор. Научни трудове на УНСС, 2021 (5), стр.65-92. ISSN: 0861-9344 (print), ISSN: 2534-8957 (online).**

Nenkova, P. Tax Decentralization – Approaches to Vertical Tax Revenue Structuring in the Public Sector

Summary

In local government budgets accrue revenues from various taxes, and the ability of local governments to influence the amount of the resources thus accumulated varies

considerably. The main task of each of the approaches to vertical tax structuring in the public sector is to ensure an adequate level of funding for local public activities. At the same time, the design of local tax autonomy is definitive for the choice of policies at the local government level and the fiscal and economic decisions made by local authorities. The aim of the present study is first, to highlight through a comparative analysis the advantages and disadvantages of the three forms of tax decentralization – taxes imposed at the local government level, tax base sharing and tax revenue sharing, and second, by examining international experience and vertical tax structures in OECD countries to reveal the extent to which the practice follows the conventional principles of tax decentralization. The results of the conducted study, that resources to OECD Fiscal Decentralization Database show that the most widely applied form of tax decentralization is one in which local authorities are given the opportunity of setting the tax rates on their own tax base (for separate self-use tax base) or shared with other levels of governments tax base. Although tax revenue sharing as an alternative to central government grants is an attractive option for financing local public activities, its role is significantly more limited.

3. Studies, published in edited collective volumes

- **Ненкова, П. Финансиране на инвестициите на местно ниво в България – състояние и проблеми. Четвърти годишник на Висше училище Колеж по икономика и администрация. Пловдив: УИ "Паисий Хилендарски", 2007, стр.111-138. ISSN: 1313-8472.**

Nenkova, P. Financing Local Governments Investments in Bulgaria – Status and Problems

Summary

The study analyses the state and problems of local government investment financing in Bulgaria during the period 1998-2006. In this regard, the reasons for the low levels of municipal capital investment up to 2002 are identified, along with the factors having a positive impact on local government investment thereafter. The study is focused on the capital expenditure grant for municipalities in Bulgaria, its characteristics and its weight in financing municipal investments. Best practices and solutions in other countries in designing this type of transfers in terms of defining the total pool of funds and criteria for its distribution are presented, and the specificities of two options for allocating the total amount of the subsidy are examined – formula based or on the basis of proposed and approved municipal investment projects. The study offers some guidelines for modifying the system of financing municipal investments in Bulgaria aimed to address the existing problems and to ensure adequate revenues with investment orientation at local government level. These modifications relate not only to the way the capital expenditure grant is designed but also to a greater use of fees to reimburse the costs of specific investment projects and improvement of Bulgarian municipalities' access to capital markets.

Articles and conference papers

---

1. Articles, published in scientific journals, indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus or Web of Science)

- **Nenkova, P. Fiscal Decentralization and Local Finance Reforms in Bulgaria: A Review of Ten Years' Experience. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 2014, Volume 5, Issue 23, pp.342-352. ISSN: 2039-9340 (print), ISSN: 2039-2117 (online).**

Summary

The first timid attempts made in 1990s to allocate responsibilities and financial resources in the vertical public sector in Bulgaria have not been able to change its centralized character. Only after the adoption of the Concept paper on fiscal decentralization and an action plan for its implementation in 2002 a number of key reforms were legislated, aimed at defining the spending responsibilities of local authorities and the sources of their financing, increasing revenue powers, including by giving municipalities the right to set the rates of local charges and to decide independently what services to provide to the local population against payment, introducing a new system of state transfers to the municipalities. Dedicated efforts to set a decentralized public finance system in place resulted in a visible improvement of financial self-sufficiency of local authorities although devolving tax autonomy to local governments encountered serious delays. At the same time there are number of outstanding issues that are analyzed in this paper together with the changes that took part in the local government financial system and in the system of intergovernmental financial relations in Bulgaria during the first 10 years after the starts of the reforms (2003-2012).

2. Articles and conference papers, published in scientific journals or edited collective volumes, indexed in other international databases with scientific information

- **Nenkova, P., Kovachevich, M. The Balkan Countries Fiscal and Monetary Policy Effectiveness in the Context of the Mundell-Fleming Model. In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 78th International Scientific Conference on Economic and Social Development, Aveiro, 24 – 25 February 2022. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ University of Aveiro, Portugal/ Faculty of Management University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2022, pp. 141-149. ISSN: 1849-7535.**

Summary

Economic growth could be stimulated mainly through two types of policy - expansionary fiscal policy or expansionary monetary policy. According to the Mundell-Fleming model, in countries with a fixed exchange rate, economic growth is influenced by fiscal policy (mainly through government spending), and in countries with a floating exchange rate, monetary policy (mainly through the growth of money supply) has an impact. The aim of the present study is to test in the context of Mundell-Fleming model through cointegration analysis whether in the Balkan countries with a floating exchange rate arrangement, there is a long-term relationship between monetary aggregate and

economic growth, i.e. whether monetary policy is effective and whether for the countries with a fixed exchange rate arrangement, there is a long-term relationship between government spending and economic growth, i.e. whether fiscal policy is effective. For the purposes of analysis, the classification adopted in the IMF *Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions* is used for the period 2004-2020, dividing the countries into two groups according to their exchange rate arrangement – those with a floating exchange rate for most of the period (Albania, Serbia until 2018, Turkey, Romania until 2018, Greece, Slovenia, Montenegro and Kosovo), and those with a fixed exchange rate (Bulgaria, Bosnia and Herzegovina, Croatia, North Macedonia). The current study uses data on GDP growth (as a percentage, annual data), government spending (as a percentage of GDP, annual data), broad money (monetary aggregate M3, as a percentage, annual growth/decline).

➤ **Nenkova, P. Assessing the 2019 Redesign of Bulgarian Fiscal Equalization System. Yearbook of UNWE, 2021, Issue 1, pp.161-174. ISSN: 1312-5486 (print), ISSN: 2534-8949 (online).**

Summary

In many countries the narrowing of horizontal fiscal imbalance at local government level is an important issue of national fiscal policy. Large fiscal disparities at municipal level could lead either to lower service levels in fiscally poor regions or to higher tax rates for service levels similar to those in richer regions. In turn, this could thwart efforts to reduce inequality in income distribution between individuals or could induce fiscally inefficient migration. Since the launch of fiscal decentralization reforms in Bulgaria in 2003 part of central government grants system for municipalities has been the general equalization grant. The equalization formula has undergone many changes during the years, the last one implemented in 2019. In this regard, the current study assesses and compares the disparity reducing effect of the equalization schemes applied in 2018 and 2019 with respect mainly to municipal expenditure needs. For this purpose, a regression analysis was carried out with three independent variables that represent indicators of expenditure needs of municipalities - number of children under 5, number of adults aged 5 and over, and territory. The results of the analysis show that the new equalization mechanism, applied in 2019 is better designed when compared to the mechanism applied in 2018, and accordingly succeeds to capture and impact on the disparities in terms of municipal expenditure needs.

➤ **Nenkova, P., Kalcheva, D. Pandemic Crisis and Local Government Fiscal Health. Научни трудове на УНСС, 2021 (1), pp. 217-232. ISSN: 0861-9344 (print), ISSN: 2534-8957 (online).**

Summary

The COVID-19 pandemic has strained the capacity of central governments and the healthcare systems but has also had an impact on the financial situation of local territorial units. Insofar as local authorities play an essential role in the implementation of anti-epidemic measures, municipal spending has increased and the funds necessary to keep the measures in place have put an additional burden on municipal budgets, jeopardizing

essential public service delivery. The purpose of the current paper is to establish the extent to which the pandemic situation is jeopardizing the financial health of municipalities and contributing to an increase in the number of municipalities experiencing financial difficulties. In connection with this the dynamics of municipal revenue and spending is analyzed and the main trends observed before the onset of the pandemic are set out. The results of the execution of municipal budgets as at April 2020 are presented and compared to the data reported for the same period in the previous year. The key factors that may lead to an increase in the number of municipalities with financial difficulties, including decreasing local tax collection rates, increasing municipal debt and arrears, etc. are analyzed. In addition, the paper briefly outlines measures that have been successfully implemented in some European countries with the purpose to mitigate the financial burden placed on local and regional authorities in connection with the pandemic caused by COVID-19.

➤ **Ненкова, П., Михайлова-Борисова, Г. Измерване и анализ на техническата ефективност на българските общини – приложение на метода DEA (Data Envelopment Analysis). Икономически и социални алтернативи, 2021, брой 3, стр.5-17. ISSN: 1314-6556 (print), ISSN: 2534-8965 (online).**

Nenkova, P., Mihaylova-Borisova, G. Measuring and Analyzing the Technical Efficiency of Bulgarian Municipalities – an Application of Data Envelopment Analysis (DEA)

Summary

The activities carried out by the public sector – both at the central and the local government level, divert a significant part of the resources available in the economy and the pressure on all levels of government to provide more and better public services is constantly growing. This requires a rethinking of the way public services are provided and funded, and efforts to improve performance through more efficient use of resources, especially important at local government level. On the one hand, as a result of global trends of decentralization, more and more spending responsibilities have been transferred to the local public sector and it has become a major provider of public services. On the other hand, the performance of local authorities is also one of the factors determining the decision of individuals and businesses to leave one local unit and choose another that offers better services at lower prices (lower tax burden), and accordingly, influencing the allocation of resources between local territorial units. The present study aims to measure and analyze the technical efficiency of Bulgarian municipalities through the application of Data Envelopment Analysis (DEA). The results of the calculations of the technical efficiency of municipalities in Bulgaria show that the differences between local authorities in the way resources are spent are significant – the estimated technical efficiency varies between 0,27 and 1 in 2019 and between 0,38 and 1 during 2020, and in general, local governments do not use effectively about 25% of its input. During 2019 and 2020 on average 93% of 265 municipalities in Bulgaria work inefficiently. Most of the local territorial units – about 77,8% during 2019 and 92,1% during 2020 operate under variable returns to scale, and 47,5% of municipalities during 2019 and 62,6% of

municipalities during 2020 operate under increasing returns to scale and these are mostly small territorial units (in terms of population).

- **Metalova, D., Nenkova, P. Tax Revenue Structure and Its Components in Bulgaria: Where Does Tax Revenue Come from? Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2021, vol.3(2), pp.120-130. ISSN: 2603-5324 (online).**

Summary

The public sector can raise the resources needed in order to provide public services through a mix of taxes levied on individual and corporate incomes, consumption taxes, social insurance contributions and wealth taxes. The manner in which a tax system is structured is one of the factors determining the impact of taxation on the economic growth and the redistribution of income in society. In this respect, the tax system design as a mix of the taxes levied and their organization poses a major challenge. The current paper offers an overview of Bulgaria's tax structure and the dynamics of its components over the past 14 years and makes a comparative analysis vis-a-vis with other European countries. The aim of the study is to describe the main features of the tax system of Bulgaria, to analyse the size and structure of tax burden and its distribution between different types of taxes, as well as to trace the changes in the vertical tax structure and the distribution of tax revenue between levels of government.

- **Nenkova, P., Kovachevich, M. Cluster Analysis Application in Exploring Economic Indicators Difference Among Balkan Countries. In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 63rd International Scientific Conference on Economic and Social Development – “Building Resilient Society”, Zagreb, 11 – 12 December 2020. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ Croatian Chamber of Economy/ Faculty of Management, University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2020, pp. 291-301. ISSN: 1849-7535.**

Summary

The Balkan countries represent an interesting case study in view of the dynamics of the processes taking place in their economies and due to the existence of both similarities and major differences in their economic situation and development. This paper aims to group the Balkan countries according to a set of macroeconomic indicators. In the first part of the report, a brief description of the Balkan countries is presented. The second part argues for the application of cluster analysis and the third part presents the results of the non-hierarchical clustering of the Balkan countries. The cluster analysis applied suggested two distinct groups of countries. In 2007 the first cluster included countries with significantly lower GDP per capita, higher GDP growth rate, higher inflation and unemployment, and current account deficit, covered by FDI inflows. These are Albania, Bulgaria, Kosovo, Serbia, North Macedonia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Croatia, Romania, Turkey. The second cluster included two countries that are already part of the Eurozone – Greece and Slovenia. These countries typically have lower levels of inflation and unemployment, lower GDP growth compared to the countries in the other group,

higher sovereign debts but also the highest GDP per capita. During the post-crisis period, in 2018 the distribution of countries in the two clusters remains the same – ten countries in the first cluster and two in the second, with a deterioration observed in most of the indicators for both clusters.

- **Ненкова, П. Ангелов. А. Оценка на фискалната позиция на страните от Балканския регион. Народно стопански архив, 2020 (4), стр.14-37. ISSN: 0323-9004 (print), ISSN 2367-9301 (online).**

Nenkova, P., Angelov. A. Assessment of the Fiscal Stances of the Balkan States

Summary

The purpose of this study is to determine the fiscal stance of each Balkan country before, during and after the global economic crisis. The first part of the study discusses the importance of fiscal policy and the tools to assess its effects. The second part presents a methodological framework and its steps for determining the fiscal stance of a country based on the following fiscal indicators: overall budget balance, primary budget balance, cyclically adjusted budget balance, cyclically adjusted primary budget balance, total budget revenue and total budget expenditure. The third part provides a quantitative assessment of the effects of the discretionary measures applied by the Balkan governments during the period 2004 – 2018. In general, most Balkan countries, including Bulgaria, Greece, Croatia, Romania, Montenegro, and Bosnia and Herzegovina, pursued mainly restrictive fiscal policy, which is proved by their negative fiscal impulses. Two of the Balkan countries (Slovenia and Kosovo) consistently followed fiscal policy that was both expansionary and restrictive throughout the period under review. The other four Balkan countries (Albania, Serbia, North Macedonia and Turkey) pursued predominantly expansionary fiscal policy.

- **Nenkova, P. Trends and Determinants of Municipal Fiscal Disparities in Bulgaria. Finance, Accounting and Business Analysis (FABA), 2020, vol.2 (2), pp.72-82. ISSN: 2603-5324 (online).**

Summary

One of the most challenging issues of fiscal decentralization process is the choice of 'correct' policy response to address the existing fiscal disparities among local governments. On the one hand, these differences can be seen as an inevitable consequence of decentralization, in result of which 'distinct' local territorial units are formed, delivering a specific package of public services at different prices depending on the preferences of the local population, and on the other hand they lead to horizontal inequality and present a prerequisite for inefficient allocation of mobile resources. The current paper traces the trends of municipal fiscal disparities in Bulgaria during the period 2007-2018, using several statistical measures. The results of the analysis show the existence of significant financial disparities at local government level in terms of own revenue per capita. When measuring fiscal disparities between municipalities, changes in the values of the coefficient of variation and the maximum-to-minimum ratio, despite the

reported decreases and increases over the years, clearly show that the magnitude of the horizontal fiscal imbalance decreases at the end of the period compared to its magnitude at the beginning of the period.

➤ **Nenkova, P., Mihaylova-Borisova, G. Government Expenditure Efficiency and Macroeconomic Performance of Balkan Countries: DEA Approach.** In: *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 63rd International Scientific Conference on Economic and Social Development – “Building Resilient Society”, Zagreb, 11 – 12 December 2020. VADEA, Varazdin/ University North, Koprivnica, Croatia/ Croatian Chamber of Economy/ Faculty of Management University of Warsaw, Poland/ Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale – Mohammed V University in Rabat, Morocco/ Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, 2020, pp. 439-448. ISSN: 1849-7535.

Summary

The strain put on government spending to alleviate the effects of various crises and the budgets consolidation usually results in significant cuts in the provision of essential public services. The solution to this problem is to improve performance and use public resources more efficiently. In addition, an inefficient and oversized public sector, in which part of public spending provides no benefits to taxpayers, makes it difficult to attract mobile factors, and in a globalized world this also put greater constraints on tax revenue accumulation. The current study uses Data Envelopment Analysis (DEA) to evaluate the Balkan countries' technical efficiency based on one input – total government expenditure in % of GDP and several outputs. The results of estimating and comparing the relative macroeconomic performance of 12 Balkan countries during the period 2007 –2019 show that the number of efficient units, lying on the production frontier, decreases in 2019 as compared to 2010. Thus, the overall efficiency of Balkan countries also drops in 2019 starting from relatively high technical efficiency scores in 2007 and reaching its highest level in 2010 and its lowest level in 2017. Increasing differences in the countries' efficiency are also observed during the period under review together with the fact that the countries with a bigger public sector or higher government expenditures relative to GDP tend to be less efficient. The countries with the highest technical efficiency during the period under review operates at spending levels not exceeding 32% of GDP and the countries having lower technical efficiency are distinguishing with higher levels of public expenditure share in GDP – 43.6% on average for the whole period.

➤ **Nenkova, P. An Analysis of Equalizing Capacity of State Transfers for Local Government Activities in Bulgaria.** *Economic Alternatives Journal*, 2019, Issue 4, pp.627-640. ISSN:1312-7462 (print), ISSN: 2367-9409 (online).

Summary

The article examines the questions related to the capabilities of the state transfer system to impact the inequality in terms of own-source revenue at local government level in Bulgaria. The paper is organized as follows: a). a review of the relevant list of surveys dealing with the of effectiveness of the state transfers to municipalities in particular countries; b). a profile of municipal revenue structure in Bulgaria, highlighting the weight

and importance of own revenue and intergovernmental grants in financing municipal expenditure; c). an analyses of the design of the elements included in the equalization formula, revealing that major differences can be found in 2007 and 2011. During 2007 a second component, in addition to that one equalizing tax revenue, was included in the distribution formula in an attempt to equalize both spending and revenue differences, although separately and in 2011 the tax effort of a given municipalities has also been taken in account. Insofar as 2017 is the last year for which data is available, the next section of this paper sets out a comparative evaluation of the effectiveness of the way the funds were allocated through the equalizing mechanism applied during the three years in question.

➤ **Ненкова, П., Калчева, Д. Фискална роля и значение на данъка върху недвижимите имоти в България – сравнителен анализ на 265 общини. Бизнес посоки, 2018, брой 2, стр. 95-110. ISSN:1312-6016 (print), ISSN: 2367-9247 (online).**

Nenkova, P., Kalcheva, D. Fiscal Role and Importance of Recurrent Tax on Immovable Property in Bulgaria – A Comparative Study of 265 Municipalities

Summary

The purpose of this paper is to explore the fiscal role and importance of recurrent property tax in Bulgaria. Features of recurrent property tax, which is considered the most appropriate method for revenue accumulation at local government level are systematized with focus on its revenue potential. The fiscal role of the tax is determined through measuring the weight of receipts, accruing from taxing immovable property in GDP, in consolidated tax revenues, in general and own revenues at local government level, and in tax revenues, accruing to municipal budgets. The main trends in taxing immovable property in Bulgaria are highlighted by analyzing the dynamics of tax revenues and its key determinants for the period 2004 – 2016. By applying cluster analysis on the base of few indicators of property tax fiscal importance, three relatively homogeneous groups of municipalities are derived. Along with the similarities between municipalities in each group, the differences between the groups are also studied regarding the role of the tax in financing local public activities. The municipalities in the first cluster outperform the others with several times higher values of the indicators representing the importance of property tax revenues. However, this group includes just few municipalities - only 19 or about 7% of all local governments. Most municipalities join the third cluster - 160 or about 60% of local territorial units, where the fiscal role of revenues from the property tax is extremely limited. In addition, the level of tax rates applied in each one of the three clusters is examined.

3. Articles and conference papers, published in edited collective volumes

- **Nenkova, P. The Covid-19 Pandemic's Impact on Local Government Revenue in Bulgaria. In: *New Challenges in New Science: Сборник статей II Международной научно-практической конференции*. Петрозаводск: Международный центр научного партнерства „Новая наука“, 2021, (80-86). ISBN: 978-5-00174-373-6.**

Summary

The purpose of the study is to assess the way the COVID-19 pandemic influenced local government revenue in Bulgaria. It was expected that during the pandemic 2020 local government finance would be severely affected due to significant losses of own revenue as a result of the various restrictive anti-pandemic measures applied and increased expenditure, necessary to manage the pandemic situation. The results of the analysis show that the pandemic's effects were rather mild at aggregate municipal level although the economic activity halt in 2020 led to a break of the trend of increasing local government own revenue observed during the previous years. The core reason lies in the revenue structure at local government level – municipalities in Bulgaria rely predominantly on central government transfers, and the main part of local tax receipts accrues from taxes, the revenue from which is less sensitive to economic downturns. The local tax revenue directly influenced by the fluctuations in economic activities occupies a smaller share in the volume of revenue derived from local taxes. Since income from charges and other non-tax revenue occupies the leading position in municipal own revenue structure, the loss of non-tax revenue was the primary reason for falling own revenue of local governments in 2020 as compared to 2019.

- **Nenkova, P., Nikolova, V., Angelov, A. Assessing Government Involvement in the Balkan Countries' Economies. In: *Knowledge Based Sustainable Development (Conference Proceedings)*, 7th International Scientific Conference ERAZ 2021, Online-virtual, May 27 2021. Belgrade: Association of Economists and Managers of the Balkans (UdekoM Balkan), pp.85-91. (Belgrade: Skripta International). ISBN: 978-86-80194-46-2.**

Summary

The paper sets out to explore the extent of state intervention in the Balkan countries economies. The object of analysis in this study covers the following countries: Bulgaria, Greece, Serbia, North Macedonia, Romania, Montenegro, Slovenia, Croatia, Albania, Turkey and Bosnia and Herzegovina. The study applies non-hierarchical cluster procedure with the main purpose to divide countries into three groups: Balkan countries with a high degree of government involvement in the economy, Balkan countries with a moderate degree of government involvement in the economy, and Balkan countries with a low degree of government involvement in the economy. The analysis uses two indicators – public revenue as a percentage of GDP and public spending as a percentage of GDP for three years in the period 2004–2019, namely: 2004, 2009 and 2019. The results of the conducted study show that certain Balkan economies are distinguished by a more substantial government involvement, while in other countries, governments play much more limited functions, although the general tendency is for the role of those governments

to increase gradually. It is noteworthy that at the end of the analyzed period the countries in the Balkan Region exhibit a higher degree of similarity in terms of government involvement as compared to 2004.

➤ **Ненкова, П. Фискална децентрализация и местна автономия в страните от ЕС – сравнителен анализ. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС, Том 1. Финансово посредничество и финансови пазари, финансов мениджмънт, фискална политика. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020, стр.251-269. ISBN: 978-619-232-456-8.**

Nenkova, P. Fiscal Decentralization and Local Autonomy in the EU countries – A Comparative Analysis

Summary

The article contains a comparative study of the degree of fiscal decentralization and local autonomy in EU countries. The study is structured in three parts. Part one briefly reviews the arguments in favor of decentralizing public finances. The second part traces the changes in the values of spending decentralization indicator (local government spending share in total public sector) in the EU countries during the following three periods: 1995-2019, 1995-2007 and 2008-2019, and outlines the factors determining the differences in the division of expenditure responsibilities between central government and local governments, respectively determining the role and importance of local public sector in the total public sector. In the third part, a comparison is made between the EU countries in terms of the structure of revenues accruing to local budgets and the changes in local autonomy index. The main conclusions formed in the course of the study are as follows: a. in the period from 1995 to 2019 a clear trend of expenditure decentralization is observed in the EU, taking place in most of the European countries, with, however, significant differences in the way decentralized public finances were constructed, respectively in the structure of local revenues and local expenditures; b. despite the reported trend of increasing autonomy at local government level, the degree of expenditure decentralization exceeds the degree of tax decentralization. This gap increased until 2008 and, although the degree of expenditure decentralization declined slightly thereafter, its excess over the degree of tax decentralization did not decrease essentially.

➤ **Ненкова, П., Металова, Д. Вертикална структура на публичния сектор в Балканските страни. В: Колективен том “Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол”, Колективна монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС, Том 1. Финансово посредничество и финансови пазари, финансов мениджмънт, фискална политика. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020, стр.232-250. ISBN: 978-619-232-456-8.**

Nenkova, P., Metalova, D. Public Sector Vertical Structure in the Balkan Countries

Summary

The article makes a quantitative assessment of public finance decentralization in the Balkan region countries. Temporally, the study covers the period from 2004 to 2018, using several indicators to measure the degree of revenue and expenditure decentralization. The territorial organization of public governance in the set of countries studied is examined and the distinctive features of their local finances are highlighted. The quantitative changes in the way the expenditure responsibilities and financial resources are distributed between levels of governments are examined. The main findings of the study are as follows: a. during the period 2004-2018, the role of the local public sector in the economies of most Balkan countries has expanded, albeit only slightly; b. the Balkan region countries can be defined as having a low degree of spending decentralization and revenue decentralization, with the exception of Croatia, Romania and Kosovo, where the values of the indicator, measuring the share of local government expenditure in consolidated public expenditure and the values of the indicator, measuring the share of local revenue in consolidated public revenue are the highest and exceed the average value of the indicators for the EU countries in 2018; c. in most of the Balkan countries the financial self-sufficiency of local authorities is low – in nine countries own revenues range from 30 to 45% of total budget revenues at local government level, in one country the share of own revenues is below 15%, and only in one country own local government revenues account for more than two thirds of total budget revenues at local government level.

➤ **Kalcheva, D., Nenkova, P. Memeti, M. Survey of Local Government Investments – Dynamics and Sources of Financing: The Cases of Bulgaria and North Macedonia. In: *From Policy Design to Policy Practice* (e-proceedings), 27th NISPAcee Annual Conference, Working Group on Local Government, Prague, Czech Republic, 24 – 26 May 2019. NISPAcee PRESS, (31 pages), 2019. ISBN: 978-80-89013-99-9.**

Summary

The paper examines and compares local governments role in implementing public investments in Bulgaria and North Macedonia. The study starts with presenting the local finances organization of the two countries under review, and respectively highlighting the similarities and differences between them. One of the similarities between the two countries is the low level of municipal investment – the share of local government investment in GDP is the same for Bulgaria and North Macedonia, it is close to the average value of the indicator in the countries of South East Europe and is lower than the average value of the indicator in the EU countries. An assessment is made of the ability of municipalities in Bulgaria and North Macedonia to make investments with their own funds in the period 2013-2017 and the factors, affecting the level and dynamics of local government capital spending are analyzed. The importance of different sources of financing municipal capital expenditures is highlighted. The results of the analysis show that to respond to the rising investment needs local governments in both countries should access additional sources of financing. In this respect, the possibilities for introducing new

local taxes and for the usage of alternative sources of capital funding, including debt financing are investigated.

- **Nenkova, P. Bulgarian Municipalities' Capacity to Invest, Competitiveness and Local Economic Development.** In: *Мережевий бізнес і внутрішня торгівля України та країн СНД, матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, Полтава, Україна (20–21 квітня 2016 року). Вищий навчальний заклад Укоопспілки (ПУЕТ). Полтава: ПУЕТ, 2016, стр.186-188. ISBN: 978-966-184-237-2.

Summary

This report examines the potential of Bulgarian local governments to invest during the period 2005 – 2014 through an analysis of the dynamics of direct financing capacity indicator share in total municipal revenues. The Direct Financing Capacity indicator (Hulbert and Vammalle, 2014) measures the amounts of financing that is available for local governments for immediate use, i.e. local governments do not have to issue new borrowing or to make changes in revenue and expenditure side of budgets so as to divert from other usage the resources needed to finance public investment. The direct investment capacity indicator for the municipalities in Bulgaria is calculated as the difference between the sum of the current municipal revenues and the sum of capital expenditure grant, which local governments receive from the central government and the current municipal spending.

- **Ненкова, П. Предизвикателства пред данъчното облагане в условията на фискална консолидация.** В: *Сборник доклади от Единадесета международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България и Европейския съюз – конкурентноспособност и иновации"*, проведена на 15 декември 2015г., УНСС. София: Издателство на ВУЗФ, "Св. Григорий Богослов", 2015, стр.80-87. ISBN: 978-954-8590-35-8.

Nenkova, P. Challenges of Taxation in the Context of Fiscal Consolidation

Summary

The global financial and economic crisis led to unprecedented deterioration of public finances with budget deficits and high debt levels. Despite the positive fiscal trends observed during the years after 2010 and the significant efforts put to improve the budget balance, many EU countries still face the challenge to restore their budget sustainability and to take actions to support economic recovery. The current paper review the tax policy perspectives with regard to the difficult task confronting taxation – on the one hand, to accumulate the revenues needed to meet the ongoing needs for fiscal consolidation, and on the other hand to be supportive to economic growth, causing minimal distortions in the decisions of economic agents. Some more important conclusions reached in the development of the paper are as follows: a. the analysis of the state of public finances in the EU (revenues, expenditures and budget balance) shows that the improvement of the budget balance in the period 2011-2014 is along the lines of increasing revenues; b. some of the EU countries needing further consolidation through the revenue side of the budget can afford to increase revenues by increasing the tax burden, while others could not; v.

apart from increasing tax rates, fiscal consolidation through revenue can also be achieved by broadening the tax base and removing some tax reliefs, i.e. "tax expenditures".

➤ **Ненкова, П. Общинските инвестиции в България – състояние и перспективи. В: Сборник доклади от Десета юбилейна международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България и Европейския съюз – съвременни предизвикателства и подходи за решения", проведена на 13 ноември 2014г., УНСС. София: ВУЗФ, 2014, стр.91-99. ISBN: 978-954-8590-29-7.**

Nenkova, P. Municipal Investments in Bulgaria – Current State and Perspectives

Summary

The publication examines the investment activity of Bulgarian municipalities in the years from 2003 to 2012. Based on an analysis of the dynamics of two indicators - the share of capital expenditures in municipal budgets and the share of municipal investments in total public sector investments, the following conclusions are drawn:

- as a result of a number of reforms undertaken in the local finance system since the beginning of 2003, the revenue powers of local authorities have been significantly expanded with a consequent positive effect on municipal investment up to and including 2009;

- in 2009 local investment in Bulgaria reached its peak as a share of total public sector investment and in the crisis years since then a decrease in municipal investment activity is observed as a result of the serious decline in municipal own revenues and the decrease in the total amount of the capital expenditure grant;

- despite the reported positive growth trends of municipal investments up to and including 2009, their level and the participation of local authorities in Bulgaria in public capital investments deviate significantly from the EU model, where on average about two thirds of public investments are made at the local government level;

- the dominant share of current spending in municipal budgets, with a maximum of 89% in 2003 and a minimum of 71% in 2009, indicates that the financing of capital expenditure with own resources and with the capital expenditure grant is insufficient. The leading factor determining the limited capacity of municipalities to undertake investments, which are a key prerequisite for the delivery of quality public services, is the serious mismatch in the distribution of financial resources and expenditure responsibilities between central and local governments.

➤ **Ненкова, П. Данъчна конкуренция, данъчна хармонизация и модел на Тибоу. В: Сборник доклади от Седма международна научна конференция на младите учени "Икономиката на България – пътят към еврото", проведена на 18 октомври 2011г., УНСС. София: Издателски комплекс – УНСС, 2012, стр.61-66. ISBN: 978-954-644-372-4.**

Nenkova, P. Tax Competition, Tax Harmonization and the Tiebout Model

Summary

Central to discussions and debates on the capital taxation within the European Union have always been concerns about the potential significant harm from tax competition, mainly in the form of a serious drop in tax revenues. The search for the most favorable tax regime by taxpayers and the state's desire to attract foreign investment on the other hand have exerted a constant downward pressure on tax rates on a mobile tax base. In this regard, the paper reviews economic visions on the benefits and undesirable effects of tax competition when taxing a mobile taxable base such as that one of corporate income taxation. Changes in the EU-27 average top statutory tax rates of corporate income tax are presented, showing a sustained downward trend in the tax burden on capital from 1979 to 2011, while at the same time no evidence could be found to support the assumed reduction in tax revenues as a result of a "race to the bottom."

Chapters in Collective Monographs

➤ **Ненкова, П., Калчева, Д., Металова, Д. Финансово състояние и финансово оздравяване на общините (275 страници). София: Сиела, 2021. ISBN: 978-954-28-3643-8.**

Nenkova, P., Kalcheva, D., Metalova, D. Financial Condition and Financial Recovery of Municipalities /collective monograph/

Summary

The emergence of financial difficulties at local government level and the financial recovery of municipalities are economic categories that have gained particular importance during and after the 2008 global financial and economic crisis. A number of local governments are facing serious financial problems as a result of which they are unable to deliver services in the manner expected by the citizens. In addition, the ensuing debt crisis in the Eurozone also raises concerns in terms of achieving a sound fiscal position at both the national and the local level. The issue of financial difficulties at local government level and the need for adequate measures to overcome them is of particular importance in light of the expected economic and social benefits arising from the functions and responsibilities of local authorities. In the past few decades, following the global trends of decentralization, important tasks and responsibilities for the delivery of public goods and services have been devolved to the local government level, requiring the respective financial resources necessary to cover their cost. The adverse consequences of local communities falling into financial difficulties and the real threat that financially distressed municipalities would not be able to provide basic public goods directly related to the well-being of the local community, make the assessment of the financial situation of municipalities a key issue in the management of local finances. The negative social and economic impact of the emergence of financial stress at local government level calls for the identification of the main factors affecting the financial situation of municipalities, as well as for carrying-out in-depth analyses, preventing the local territorial from falling into financial difficulties.

The collective monograph explores and analyses different issues, concerning the assessment of financial situation of municipalities and the provision of financial support

to municipalities in financial difficulties. The study examines and discusses a number of questions, arising with respect to maintaining sound financial health at the local government level, and in addition, by researching the experience of several countries, illustrates different solutions and approaches to prevent and overcome financial distress at local government level learned from the practice.

The first chapter introduces the concept of financial health of local units, with an emphasis on the need to develop a set of indicators for diagnosing and monitoring their financial situation of municipalities and to perform a broader analysis of the factors behind it.

Chapter two points out the circumstances, the existence of which creates prerequisites for “destructive” local fiscal management and looks through the many factors, determining the emergence of “soft budget constraints” and local governments reliance on central government’s fiscal assistance. In addition, the role and importance of fiscal rules for promoting fiscal discipline, as well as effectiveness of restrictions imposed on local government financial decision-making are considered.

Chapter three focuses on the financial difficulties at local government level resulting from debt financing. Chapter four treats the impact of local capital expenditure management on the overall financial position of local territorial units. Chapter five examines the practice of financial support and financial recovery of local authorities in Hungary, France, Germany, Italy and the U.S. The main challenges related to preventing and overcoming financial distress at local government level are presented, along with a number of approaches applied in the above countries to address the problem. The collective monograph concludes with Chapter six, which presents the practice in Bulgaria. In particular, it dwells on the mechanism for supporting municipalities with objective structural deficit as applied in the period 2006–2009, the procedure for financial recovery of municipalities after 2015, and municipal recovery plans after 2016. The final part presents the main results of the study and draws conclusions.

The author's participation in the collective monograph includes the independent development of Chapter one and Chapter two.

➤ **Анализ на макроикономическото и финансово състояние на България през 2014, 2015 и 2016г. //колектив// (538 страници). София: Издателски комплекс – УИСС, 2019. ISBN: 978-619-232-189-5.**

An Analysis of Macroeconomic and Financial State of Bulgaria in 2014, 2015 и 2016г.
/Collective Monograph/

Summary

The main objective of this research, which is the result of implementing a university project № NID 1- 26/2014, is to conduct a comprehensive study of the real economy and the financial system of Bulgaria through analysing their structure and the dynamics of main economics and financial indicators, to outline the factors influencing them and the existing relationships between them, and on that basis to formulate specific forecasts for the development of the Bulgarian economy in the short- and mid-term perspective. The

monograph is structured in three parts, namely, Part I, Theory and Methodology; Part II, Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2014 and 2015; Part Three, Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2016. Each part in turn contains twelve chapters.

In the framework of the monograph the author co-authored with Assoc. Prof. Dr. Viktor Jotzov, chief assistant Dr. Diyana Metalova and Dimitar Chobanov in developing the following three chapters: Chapter 12. Public Finance in Part I, Theory and Methodology (pp. 140-152), Chapter 12. Public Finance in Part II, Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2014 and 2015 (pp.333-355) and Chapter 12. Public Finance in Part Three, Macroeconomic and Financial Situation of Bulgaria in 2016 (pp.516-533).

The first of these chapters defines the subject area of the analysis with an overview of the phenomena and processes under study. The main information sources and databases are listed, along with an outline of their methodological features, shortcomings and limitations. The main indicators for the empirical analysis are presented by a brief description of their cognitive nature, and the relevant scope of the analysis is laid out. The selection of indicators seeks to capture as many characteristics and dimensions of the public sector as possible. The second and third chapters in each set analyze the dynamics and structure of public revenues and expenditures and the level of public debt, trace the changes in the budget balance, tax revenues and tax burden, the distribution of revenues and expenditures between the sub-sectors of the General government sector, and the structure of municipal revenues and expenditures. In addition to the fiscal sector analysis for 2014, 2015 and 2016, an overview of the state and evolution of public finances over a 10-year period is provided.

Published university textbook

➤ **Ненкова, П. Местни финанси. София: Издателски комплекс – УНСС, 2020. (262 страници). ISBN: 978-619-232-352-3**

Nenkova, P. Local Government Finance

Summary

This textbook aims to introduce readers to the theoretical underpinnings of local government finance and to actual solutions from practice concerning the powers of local authorities, the scope of local spending responsibilities and the way in which they are financed. The study of local public sector finance and its differentiation into a stand-alone discipline draws attention to issues that are part of the subject area but not the leading focus of public finance. The main question that public finance theory seeks to answer is what is the role of the public sector in a mixed economy. As a subdivision of public finance, local finance theory seeks to answer the question of what is the role of each level of government in the public sector and in the economy as a whole, with a focus on the determining of local spending responsibilities, distribution of public sector financial resources between central and local governments and on the design of the financial relationship between levels of governments.

The textbook on local finance is intended for students in the Bachelor's Degree in Finance and the Master's Degree in Public Financial Management. In the textbook, the fundamental theoretical ideas on the issues of local government finance are presented in a systematic way, and a significant part of the body of knowledge provides a synthesis of local government fiscal management practice in Bulgaria and abroad. The study material is structured in seven chapters as follows:

- ✓ *Chapter One* – forms of public sector decentralization, with an emphasis on fiscal decentralization; fundamental propositions of economic theory that justify spending decisions at the local government level - Oates' decentralization theorem and the Tiebout model; Buchanan's theory of club that is applied to the determination of the optimal size of local territorial units; the correspondence principle and the principle of fiscal equivalence which are of utmost importance in the vertical fiscal structure design of the public sector; public sector functions allocation between levels of government and defining fiscal role of local authorities.
- ✓ *Chapter Two* - criteria for allocating responsibilities for public service delivery between central and local governments; spending responsibilities of local governments; the local spending system - determinants of local spending; principles for allocating financial resources between levels of government and limits to the financial autonomy of local governments; designing the local finance system - factors determining the capacity of local governments to generate sufficient revenues and to perform their duties efficiently and independently from a financial point of view; revenue and expenditure system at local government level in Bulgaria (revenue powers and expenditure responsibilities of local authorities).
- ✓ *Chapter Three* - characteristics of local taxes; local governments taxing autonomy; criteria for a "good" local tax and local taxation system requirements; property tax – determination of the taxable base, economic scope of the tax, tax capitalization; local tax practice; local taxes in Bulgaria.
- ✓ *Chapter Four* - nature, economic scope and significance of fees and charges for local public services as an instrument for financing expenditure at the local government level; principles of pricing and determining the rates of user fees; Ramsey rule, linear and non-linear tariffs; fees for services with capacity constraints; access and consumer fees; practice of levying local fees and charges; revenues from local charges in Bulgaria;
- ✓ *Chapter Five* - financial relationships between the levels of government in the public sector; typology and purpose of grants; economic appropriateness of central government grants; economic effects of grants; principles and considerations in determining the grants; general and specific (targeted) subsidies; system of state transfers to municipalities in Bulgaria;
- ✓ *Chapter Six* - economic rationality, advantages, disadvantages of debt financing of municipal investments; restrictions and control over local government debt; debt

instruments; group financing of municipal investment projects – basic features and specifics; local government debt management; debt financing of municipalities in Bulgaria;

- ✓ *Chapter Seven:* nature and characteristics of budget and budgeting at the local government level; stages in budgeting - budget preparation, adoption, implementation, closure and reporting; budget formats - linear budget (traditional budgeting system), program budget, performance-based budgeting; capital improvement plan and capital budgets; analytical techniques for budget decision making; budget process at the local government level in Bulgaria.